Przesyłka opłacona ryczałtem

Nr. 14 (20) Vilnius, šeštadienis, 1929 m. birželio mėn. 6 d. II metai.

VILNIAUS RYTOJUS

Savaitinis politikos, visuomenės ir literatūros iliustruotas laikraštis.

Išeina šeštadieniais.

REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Šv. Jono g-vė Nr. 8—1.
Redakcija priima nuo 10 iki 12 val.
Administracija priima 9— 2 val. po pietų.

REDAKCIJA straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintas korespondencijas ir smulkesnius straipsnius naikina
Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams—4 auks., pusei metų—2 aks., 3 mėn.—1 auksinas. Atskiro numerio kaina 10 skat.
Užsienyje metams 1 doleris.
Užsisakyti galima nemažiau kaip 3 mėnesiams.

Mūsų likimas.

Dabartiniais laikais gyvenimas taip yra sudėtingas, kad norint jame prasimušti, arba iškovoti sau prideramą vietą ar bent vietelę, reikia įtempti visas jėgas. Vienas mūsų laikų mintytojas—filozofas yra apie dabartinius laikus išsitaręs: „Dabar yra baisios lenktynės. Kam tose lenktynėse atsiriš bato šniurelis ir kas pasilenks vėl sušniuruoti, tas jau niekuomet nebepavys savo draugų“.

Šis pasakymas taikoma, žinoma, ne vienam asmeniui, ir net ne šeimynai, bet visuomenei ir tautai. Ir iš tiesų, jeigu arčiau prisižiūrėsime šių dienų visuomenių ir tautų, tai pilnumoje turėsime sutikti su virš pasakytu palyginimu. Tose lenktynėse, tame gyvenimo verpete norime, ar nenorime, privalome dalyvauti ir kovoti. Ir aišku, kad ne nuo ko kito, o tik nuo mūsų pačių priklausys, ar tose lenktynėse mes būsime pirmieji, ar vilkdamiesi koja už kojos, eisime paskiausiai visų. O juk žinome, kad ir smagiau ir naudingiau būti pirmuoju, negu paskutiniuoju. Tačiau vienų norų neužtenka, per maža. Čia reikalinga ko kito, būtent; *tinkamo prisiruošimo ir ištvermės*, ir tik tuomet galime bent dalinai pasitikėti savo jėgomis.

Tiesa, kartais ir neprisiruošusioms tautoms ta ar kita proga duoda galimybės iškilti, duoda galimybės sukurti net ir nepriklausomas valstybes, bet jeigu tauta prie to nėra tinkamai prisiruošusi, tai atsiekti laimėjimui yra labai nepastovus. Ir jau vien todel privalome rimtai susirūpinti apie mūsų likimą, kad už kokio laiko nebūtų per vėlu, o juo labiau, kad ir kitos tautos daro viską, kad kaip nors užtikrinti savo būvį.

Anksčiau aš esu kalbėjęs apie tautinių mužumų likimą bendrai ir pažymėjau, kad jų padėtis daug mažai visose valstybėse yra nepakenčiama, o kai kur stačiai nežmoniška. Tačiau tautinės mažumos, ar tai būdamos atskirtos nuo gyvojo tautos kūno, ar dalimis pavergtos, vistik bruzda ir nemano taip lengvai išsižadėti savo vardo, kalbos ir kultūros. Tai geriausiai matome iš čekų gyvenimo.

Ilgus amžius vokiečiai turėjo pavergę čekų tautą, kuri šiandieną yra viena kultūringiausių tauta. Nemažiau kentėjo ir Rusijos pavergtos tautos, o tačiau atėjus laikui tapo nepriklausomomis. Viskas tas rodo, kad nežiūrint sunkiausios priespaudos, jos vistik išlaikė savo tautinius pobūdžius ir tik delto, kad kultūros srityje jos lenktyniavo su savo spaudėjais ir net juos pralenkdavo. Čia yra visa paslaptis. Ir jeigu tauta, ar jos dalis netekusi ilgesniam ar trumpesniam laikui laisvės, nepriklausomybės, nenupuls dvasioje, o visomis priemonėmis stengsis kultūros keliu pralenkti savo valdovus,—jos ateitis tikra ir garbinga.

Štai tas ir verčia mane atkreipti Rytų Lietuvos lietuvių visuomenės domę, kad jau vyriausias laikas suprasti ir įvertinti kultūrinę priemonę kovoje už savo ateitį. Visuomenės kultūrinimas yra labai platus ir kartu didelis darbas. Šį darbą privalome atlikti mes.

Negalima eiti į liaudį, į sodžių su aukštais, jam visai nesuprantamais obalsiais, bet pradėti nuo pat pamatų, pradėti, kaip sakoma nuo abc. O tas ir yra, kaip jau daug kas pažymėjo, didžiausia mūsų klaida. Todel ši klaida kuo greičiausiai atitaisyti ir pirman programo punktan pastatyti reikėtų — *skaityti ir rašyti*. Toliau turėtų eiti paprasčiausios žinios apie žmonių sveikatą, apie ūkio reikalus, apie žemės išdirbimą ir t.t. Vėliau žinoma, švietimo programa savaimi prasiplėstų.

Gal šioje vietoje man prikiš, kam girdi užsiminus apie mūsų likimą, kalbama tik apie skaitymą ir rašymą. Į tai atsakysiu trumpai. Aukštieji obalsiai bus tik tuomet suprantami ir liaudies priimti, kai ji bus sveika ir kūnu ir dvasia, tai yra, kai ją mes išmokysime skaityti, rašyti, išmokysime branginti švarumą, branginti savo sveikatą, išmokysime taip dirbti žemę, kad nereikėtų skursti ir badauti, išmokysime juos suprasti, kad statant namus reikia dėti didesni langai, kad būtų daugiau saulės šviesos, kuri taiso ir stiprina sveikatą. Sakau, galima čia daug išvardyti įvairių visuomenės švietimo ir kultūrinio darbo punktų: kurių, einant į liaudį, negalima neimti domėn.

Prisižiūrėjus ir mūsų liaudžiai ir inteligentams, aš prieinu išvadą, kad dar ne visko mes nustojom, dar Rytų Lietuvoje mes turime lietuvių tautos dalį, susidedančią maždaug iš 3 šimtų tūkstančių gyventojų. Turime taip pat ir inteligentų būrį, kuriam vyriausias laikas stvertis lietuvių visuomenės kultūrinimo darbo. Ir esu tikras, kad jeigu užuot aukštų obalsių, imtūmėm mokyti mūsų visuomenę gimtoje kalboje paprasčiausių dalykų, tai pajustūmėm po kojomis pamatą, nes juo toliau, juo tas pamatas labiau svyruoja.

Visa tai turėdamas galvoje, šioje vietoje statau klausimą aiškiai: Mūsų ateitis priklauso nuo mūsų visuomenės kultūros laipsnio. Ir juo mes greičiau tai suprasime, juo greičiau imsimės visi kaip vienas to darbo, juo greičiau pastatysime Lietuvos rūmus. Kelias į ateitį „per šviesą ir tiesą“.

Mirūnas.

Šio mėn. 6 d.
rengiamas Šv. Mikalojaus salėje (Mikalojaus g. N 8)

LIETUVIŲ VAKARAS.

Programa.
1. Vaidinimas: „Kas kaip išmano, taip save gano“
2. Giedojimas: **Liaudies dainos ir kt.**
3. **Žaismai ir šokiai.**

Pradžia $7^1/_2$ val. vakarą.

Bilietai bus parduodami vaidinimo dieną salės kasoj nuo 5 val. vak.

Keistas parėdymas.

Prieš karą ir po karo mūsų krašto mokyklos priimdavo vaikus rudenį, pradedant naujus mokslo metus. Ir suprantama, kodel taip buvo daroma. Mūsų kraštas — žemės ūkio kraštas. Rudenį kaimo gyventojas gerai numato, ką jis ateinančiais metais turės ir ko jam truks; jis tuomet geriausiai žino, ar išgalės leisti savo vaiką į miestą mokintis, ar ne; derlius mūsų krašte nulemdavo ne vieno vaiko likimą: geras derlius — moksleivių skaičius mokyklose pašoksta, blogas derlius — kaimo gyventojas ne tik nesiunčia mokykloms naujos medžiagos, bet dar atsiima ir ankščiau duotąją.

Bet atsiradus mūsų krašte mokyklų kuratorijoms, atsirado ir nauja tvarka. Jos įvedė vaikų priėmimą į mokyklas *pavasarį*, baigiant mokslo metus. Šis parėdymas geras yra miesto gyventojams ir valdininkams, tik ne kaimiečiams, ūkininkams, kurie verčiasi žemės ūkiu. Ir mes matėmė, kad pavasarį į mūsų gimnazijas atsirasdavo kandidatų labai maža, rudenį gi — daug daugiau. Ir tik, rodos, reikėtų padaryti vienintelė išvada: palikti mokykloms, ypač privatinėms, laisvas rankas vaikų priėmimo klausimą tvarkyti, kaip patogiau ir pačiam švietimo darbui naudingiau.

Bet atsakomingų valdžios organų, šiuo žygiu Vilniaus Kuratorijos, pažiūrėta į tai kitaip. Ji dar pareitais metais išleido parėdymą: *rudens stojamieji egzaminai panaikinami* ir paliekami tik — pavasario. Tas parėdymas užklupo visai netikėtai ir mokyklas ir tėvus. Pasipylė prašymai, ir kuratorijai teko nusileisti: ji išimties keliu leido pareitais metais priimti vaikus ir rudenį, bet *visu griežtumu pabrėžė, kad tai daroma paskutinį kartą*.

Taigi mes ir norime šioje vietoje perspėti tėvus ir globėjus, kurie rengiasi leisti savo vaikus į vidurines mokyklas, kad neužmirštų šio Vilniaus kuratorijos parėdymo. Kol nepakitės kuratorijos nusistatymas, reikia atminti: *visos vidurinės mokyklos* (gimnazijos, seminarijos, visokios amatų mokyklos) *turi teisę priimti naujus moksleivius tik pavasarį, birželio mėn.* Kas senu įpratimu atidės tą reikalą rudeniui, gali gerokai apsivilti.

Taigi ruoškite vaikus prie pavasario stojamųjų egzaminų!

Anglija ir Amerika.

Amerikoje, kaip žinome uždrausta varyti ir pardavinėti alkoholis. Bet girtybė Amerikoje nemažėja, nežiūrint ir į tai, kad stropiai dabojama ir baudžiama. Kad alkoholis nepatektų iš kitų kraštų jūra, amerikiečiai laiko tam tikrus laivus, kurių uždavinys yra gaudyti kontrabandą. Vienas tokių laivų pastebėjo įtariamą svetimą laivą ir pradėjo jį vytis. Kadangi šis nenorėjo pasiduoti geruoju, tai amerikiečiai paleido į jį kelis šūvius iš armotų ir bėglį nuskandino; laivo įgula buvo išgelbėta, bet sukaustyta ir pasodinta į kalėjimą. Pasirodė, kad nuskandintas laivas buvo anglų ir naudojosi Kanados vėliava. Anglija ir Kanada užprotestavo; įgula paleido iš kalėjimo.

Kyla dabar klausimas: kokio atlyginimo pareikalaus Anglija iš Amerikos už jos piliečių garbės įžeidimą? Seniau panašiuose atsitikimuose puikūs britai neleisdavo kitiems padaryti sau mažiausios skriaudos; už vieno anglo įžeidimą reikėdavo jų labai gražiai atsiprašyti, nes kitaip anglų karo laivai priversdavo tai padaryti. Dabar gi juos užgavo galinga Amerika...

Jei Anglija pasitenkins mažmožiais, tai bus galima padaryti išvada: Anglijos galybės žvaigždė leidžiasi ir užteka nauja Amerikos žvaigždė...

Lietuva laukia svečių iš Amerikos.

Prieš karą labai daug žmonelių iš Lietuvos vyko Amerikon — laisvės ir laimės šalin. Bet kas nėra palikęs savo gimtinės ne karto, tas nežino, kaip pasiilgsta tėvynės iškeliavę iš jos. „Be tėvynės taip aš vystu ir sveikata mano džiūsta“ — sako poetas Vanagėlis vienoj savo dainų. Tai stačiai liga, kurią gydytojai vadina *nostalgija* ir kuriai yra tik vienas vaistas: sugrįžti bent trumpam laikui tėvynėn.

Taip daro ir Amerikos lietuviai. Jie kasmet ištisais būriais sugrįžta Lietuvon, aplanko giminės, pažįstamus, pavaikščioja tais takeliais, kuriais bėgiojo maži būdami — ir vėl grįšta; kiti pasilieka ilgesniam laikui arba ir visai.

Šią vasarą Lietuvon atvyks lietuviai iš Chicago (Čikago), New Jorko, Clevelado, Detroito, Bostono ir Naujos Anglijos. Numatomą, kad šiomis ekskursijomis atvyks į Lietuvą bent keli šimtai Amerikos lietuvių. Viena ekskursija atvyks per Klaipėdą, kitos per Bremeną, iš kur jau traukiniais per Virbalį pasieks Kauną. Iš Kauno brangieji svečiai išsiskirstys į savo gimtines. Kaune ir Klaipėdoje ruošiasi juos gražiai sutikti.

Politinė apžvalga.

Italų Stefani telegrafo agentūra praneša, kad balandžio m. 2 d. Florencijoje fašistų vadas Musolini pasimatęs su anglų užsienio reikalų ministeriu Chamberlainu. Aptarę bendrą politinę padėtį, dar kartą pareiškė Anglijos ir Italijos santykių nuoširdumą ir kad svarbesniais politikos klausimais yra santaika. Musolini iškėlė Chamberlainui ir jo žmonai pusryčius.

*

Anglijos dabar valdančioji konservatorių partija balandžio 1 dieną podraug su ministeriais išdirbo rinkimams kompromisinę programą. Žadama lengvatų geležies, plieno, odų ir medžio fabrikams. Iš naujų muitų gauti pinigai skiriami fabrikų darbininkų butams statyti Londone ir kituose didesniuose Anglijos miestuose. Pora savaičių prieš rinkimus bus pašalinti iš ministerių kabineto dešinesnieji ministeriai. Valstybės biudžeto paskelbimo dienoje visiems konservatorių parlamento atstovams bus duoti iškilmingi pietūs. Čia ministerių pirmininkas Balduinas pasakysiąs didelę programinę kalbą.

*

Kovo mėn. 28 d. ministerių pirmininkas buvo Dognoze pas karalių Jurgį, kuris tą dieną priėmė Kanterburio vyskupų priesaiką. Karalius iš miegamojo kambario buvo išėjęs į salę. Vyskupų priesaikos ceremonijos užėmė keletą minučių. Po to karalienė Marė podraug su Balduinu pusryčiavę su vyskupais. Atrodo, kad Anglijos karalius bent kiek pasveiko.

*

Vatikano ir Italijos sutartis dar neratifikuota. Gegužės m. 9 d. popiežius dar neišeisiąs į Lateraną. Popiežius Pijus XI jau gavęs iš 9 valstybių pakvietimus atvykti. Šiemet pasinaudosiąs gal tik vienu pakvietimu. Iš popiežiaus Velykų kalbos matyt, kad Romos klausimas yra galutinai jau išspręstas. Sutarties smulkmenos yra jau žinomos. Galima čia pridurti tik kai kurias: šv. Tėvas visoje Italijoje kaip ir karalius skaitomas neliečiamas. Apaštališkojo Sosto priimti kitų valstybių atstovai turi visas teises ir gali gyventi Italijos teritorijoje. Karo metu vyskupai turi laisvą susisiekimą. Kardinolai sulyginami su didžiaisiais kunigaikščiais. Konklavoms ir visuotiniems Bažnyčios susirinkimams gvarantuojama laisvė, jeigu jie būtų ir ne Vatikano teritorijoje. Aeroplanai negali skraidžioti ant Vatikano.

— Italų laikraščiai praneša, kad Šv. Tėvo paskirtoji komisija nutarusi įvesti dvejopas popiežiaus vėliavas. Ant vienų geltonos ir baltos spalvos vėliavų bus tikra (popiežiaus karūna) ir šv. Petro raktai. Kitos vėliavos būsiančios tų pačių spalvų, tik be jokių ženklų. Pirmosios vėliavos bus vartojamos Vatikano valstybėje. Ant kitų popiežiaus namų Romoje bus iškabintos antros rūšies vėliavos.

*

Vokiečių atstovas karo atlyginimų deryboms vesti, valstybės banko pirmininkas d-ras Šachtas yra pareiškęs, kad derybos ėjusios ramiai, bet darbas dar negreit bus baigtas, nes tvarkoma piniginiai reikalai kelioms dešimtims metų. Turi vilties, kad derybos duos gerus rezultatus. Pusės metų mokesnį 150 milijonų markių balandžio 1 d. Vokietiai išmokėjo. Vokiečių reichstagas dabar susirūpino, kaip padėti okupuotiems vokiečių kraštams. Buvęs karo metu vokiečių vyriausiojo štabo viršininkas gynerolas Ludendorfas veda dabar aštrią kovą prieš vokiečių masonus. Vokiečių masonams Ludendorfas prikiša parsidavimą ir kitokius nusidėjimus prieš valstybę. Vokiečių ministerio Stresemano užsistojimas už Silezijos vokiečių vadą Ulitzą savo padarė. Kovo m. 30 d. lenkai paleido Ulitzą iš kalėjimo už 7.000 zlotų kauciją. Išėjusį iš kalėjimo vokiečiai-silezieciai sveikino didelėmis ovacijomis.

*

Ženevoje Tautų Lygos tranzito ir susisiekimo komisijėlė balandžio m. 3 d. svarstė Lietuvos ir Lenkijos susisiekimo klausimą. Sudaryta du komitetai, iš kurių vienas turi surinkti žinias apie visas sunkenybes tiems kraštams susisiekti ir kokių nuostolių esama tų kraštų ūkiui del susisiekimo neturimo. Į tą komitetą įeina: pirmininkas, Švaicarijos kelių direktorius Heroldas, olandas Krelteris ir amerikietis iš Buenos Aireso generolas de Candelle. Kitas komitetas tirs Lietuvos ir Lenkijos susisiekimo kliūtis sąryšy su tarptautinėmis sutartimis. Tą komitetą sudaro: Tautų Lygos tranzito komisijos narys Salvadorietis p. Guerrero (jis pirmininkaus), anglas Beketas, belgas prof. Eisingas, vokietis Koenigsas, prancūzas Mayeris ir italas Pilotti.

*

Meksikoje sulig gautų iš Niujorko žinių kovo 31 d. sukilėliai nugalėję generolo Calleso armiją: 400 užmušta ir 150 kareivių paimta nelaisvėn. Kitoje vietoje valdžios generolas Almazanas paėmęs Jiminezo miestą. Miesto gatvėse ėję mušiai. Iš to matome, kad vietomis sekasi sukilėliams, vietomis gi valdžios kariuomenei.

*

Lenkijoje vis dar kalbama apie atmainas ministerių kabinete. „Kur. War." Nr. 89 rašydamas apie lenkų prekybą, prieina prie išvados, kad prekybos barometras Lenkijoje priėjęs prie tokios padėties, kad jau ne tik pirkliams tenka labai susimąstyti. Anot italų laikraščio „Messagaro" per Gdanską vėl gabenama Lenkijon labai daug karo amunicijos. Esąs užverstas uostas. Įvežimu užsiimą anglai ir švedai.

— Paskutinėmis dienomis pasklydo gandų, kad Lenkijos vyriausybėje laukiama gana stambių atamainų. Kalbama, kad atsistatydinsiąs ministerių pirmininkas p. Bartelis ir dar keletas ministerių. Tuo klausimu jau nuo senai eina pasitarimai. Į ministerių pirmininkus buvę numatoma maršolas Pilsudskis, nors ši žinia dar netikra ir kol kas nepasitvirtino. Kiti spaudos organai spėja, kad ministerių pirmininku galįs būti gen. Sosnkovskis. Paskutinės betgi gautos žinios praneša, kad ministerių kabinetą sudarysięs pulk. Sławek'as.

*

Afganistane karalių nesusipratimai vis nesibaigia. Amanula turįs 7 tūkstančius kareivių. Su tokia armija jis tikisi išvyti Habibulą iš Kabulo.

*

Kinuose jau prasidėjo tarp Nankino ir pietų kariuomenių mūšiai. Valdžios kariuomenei tuotarp sekasi. Generolas Fengas eina išvien su valdžios kariuomene.

*

Prsncūzijoje maršalo Focho laidotuvėse taip nuvargo Amerikos atstovas M. Herrickas, kad tuoj po laidotuvių pats mirė. Jis buvo žinomas prancūzų draugas ir daug yra padaręs Prancūzijos su Amerika suartinimui. Dar karo metu, kai buvo pavojus, kad vokiečiai užims Paryžių, jis sulaikė amerikiečius nuo bėgimo ir pats pasiliko Paryžiuje.

Besiartinant anglų parlamento rinkimams, prancūzai labai susirūpino, kad vėl Anglijoje neprieitų prie valdžios Loyd Džoržas. Tuo tikslu labai iškilmingai dabar jau švęsta Cannese 25 metų sukaktuvės, kai tarp anglų ir prancūzų užmegsta nuoširdūs santykiai. Kalbose pabrėžta, kad ateitis turinti pavojų. Išvardyta Loyd Džoržas, kurs trukdęs karaliaus Edvardo politiką.

Prancūzų ministeris Briandas išleido atsišaukimą, kuriame nurodė didelę anglų ir prancūzų susiartinimo reikšmę. Neužmiršo pasigirti savo taikos politika ir pasiūlė pavadinti anglų ir prancūzų sutartį - broliška.

*

Rusų komunistų partija išleido „pasaulio proletarijatui" manifestą, kuriame giriasi, kad Indijoje revoliucijos bangos pakilo labiau, kaip 1921 ir 1923 metais. Daro priekaištų Anglijai del ruošiamų puolimų prieš Rusiją..

Indijos revoliucija sumažinsianti tą pavojų. Delto kviečia visus pasaulio revoliucijonierius padėti Indijos revoliucijai. Anglijoje stebisi del tokio manifesto, kad jis išleista tuo metu, kai anglų pramoninkai ir pirkliai vieši Rusijoje. Visi mato tame dvilinką Maskvos sovietų politiką. Maskva sutinka Anglijos svečius pakvietimu kelti revoliuciją Indijoje. Minsko krašte bolševikai uždarė daug katalikų bažnyčių.

— Sausio mėn. Latvijon prekių įvešta arti už 26 milijonus latų, išvežta — už 15 milijonų. Latviai tuo labai susirūpinę.

— Maskvoje šiuo metu gyventojų skaičius siekia apie 2 285 tūkstančius; per paskutinius metus gyventojų skaičius padidėjo 6 procentais.

— SSSR laikraščiai nusiskundžia vis didėjančiu „buržujų" skaičiumi studentų ir profesorių tarpe; be to nusiskundžiama iš mažu studentų išsilavinimu.

— Indijos nacijonalistai nerimsta ir siekia nepriklausomybės; jie dabar paskelbė anglų prekių boikotą; nesenai nacijonalistų vadas Ganti su savo pagelbininkais buvo už tai teisiami ir gavo sumokėti po vienos rupijos pabaudos (pabauda labai maža).

Aleksandre Dumas.

Vilius Tell.

Išvertė P. Gs.

(Tąsa).

— Ar tu nebematai jokių priemonių mums išsigelbėti ir nebėr jau vielties?

— Vilties visad yra, valdytojau, nors žmogus pripažįsta savo pastangas bergždžiomis, nes Dievo mielaširdingumas yra didesnis už betkokį žmogaus mokėjimą.

— Kaip tu, galėjai imtis, išdykeli, panašios atsakomybės, geriau nemokėdama savo amato? — sumurmėjo Gesleris.

— Kai del mano amato, valdytojau, tai jau ketvirta dešimtis metų kaip aš juo užsiimu, ir gal būt visoj Helvecijoj tėr vienas geresnis už mane pilotas.

— Tai kodėl jo nėr čia užimti tavo vietą! — sušuko Gesleris,

— Jis čia yra, valdytojau, atsakė vairininkas. Gesleris pažiūrėjo stebėdamasis į senį.

— Liepk atraišioti kalinio rankas ir kojas; nes jei žmogaus ranka gali mus išgelbėti šią valandą, tai tik jo.

Gesleris davė ženklą, kad sutinkąs. Lengva pergalės šypsena iškreipė Viliaus lūpas.

— Tu girdėjai? tarė jam senas jūrininkas peiliu perpiaudamas jį varžusias, virves.

Vilius galva linktelėjo taip, ištiesė rankas, kaip vėl atgavęs laisvę, ir nuėjo prie vairo, kuris buvo paliktas vienas sau, o senis, pasiruošęs jo klausyti, atsisėdo ties stiebu kartu su kitais dviem laivininkais.

— Ar turi antras būres, Rudenzai? — paklausė Vilius.

— Taip, bet dar ne laikas jomis pasinaudoti.

— Išimk jas ir būk pasiruošęs ištiesti.

Senis nustebęs žiūrėjo į jį.

— O kai del jūsų, — tęsė Vilius krepdamasis į jūrininkus, — vyručiai, imkitės irklų, ir kaip tik pasakysiu — plaukite.

Tuo pačiu metu jis pamygo vairą; eldija, nelaukusi tokio staigaus manevro, akimirką sviravo, paskui kaip arklys, pripažįstąs jojiko viršenybę, pasukė.

— Irkitės! — suriko Vilius irklinikams, kurie tučtojau palinko ant irklų, ir nepaisant vilnių pasipriešinimo, stūmė laivą norima kriptimi.

— Taip, šnabždėjo senis, — jis pažino savo valdovą ir jo klauso.

— Tad mes jau išgelbėti! - sušuko Gesleris.

Hm, — sušnabždėjo senis, įsmeigęs akis į Vilių, — dar ne, bet esame geram kely; nes aš spėju... Taip, prisiekia savo siela, tavo teisybė, Viliau, tarp dviejų dešinio kranto kalnų turi būti oro srovė, kuri, jeigu tik ją mes pasieksime, per keletą minučių pristatys mus į pakraštį. Tu tikrai įspėjai, tai tikrai bus pirmas kartas, kad tokia šventė ant ežero apseina be vakario vėjo, žiūrėk, štai jis pučia, lyg būtų ežero karalius.

Vilius pasisukė į tą pusę, kur buvo nurodęs senis; slėnis skyrė du kalnus, ir, tuo slėniu, vėjas pūtė taip smarkiai, kad sudarė savotišką kelią per ežerą. Vilius pasuko į tas vandens vėžes pakreipdamas laivo prišakį prieš vėją, duodamas ženklą laivininkams irtis, o pilotui ištiesti būres. Jo liepimas tuoj buvo atliktas, ir eldija greitai pasileido Axembergo pusėn.

Ir iš tikrųjų, po keleto minučių, kaip buvo sakęs senis, ir pirma nei Gesleris ir jo kareiviai atsipeikėjo iš nustebimo, laivas buvo netoli pakraščio. Tada Vilius paliepė nuleisti būres ir, nuduodamas pasilenkęs padėti virvę, kairiąja ranka paėmė savo arbaletę, dešiniąja pamygo vairą; laivas tuojau pakripo užpakalin atsidurdamas į vandens uolą. Vilius, lengvas lyg stirna, šoktelėjo ant jos, tuotarpu kai eldija, atsimušusi nuo uolos, nuslinko platumon; antrą kart šoktelėjęs, Vilius atsidūrė ant sausumos ir, pirm nei Gesleris ir jo sargybiniai pagalvojo surikti, jis išnyko miške.

Atsipeikėjęs nuo to įvykio, Gesleris paliepė irtis į pakraštį, ir pradėti gaudyti bėglį; tai buvo lengva padaryti; pora sykių gerai pasistumus laivas atsidūrė krante. Vienas laivininkas iššoko sausumon, ištiesė virvę, ir nežiūrint aukštų vilnių, visi laimingai išlipo. Tučtuojau vienas šaulys išvyko į Altorfą su įsakymu atsiųsti žmones ir arklius į Brunnenų, kur jų lauks valdytojas.

Vos atvykus į tą sodžių, Gesleris paskelbė, kad tas, kas suims Vilių, gaus penkiasdešimtis sidabro markių ir bus laisvas nuo mokesčių, jis ir jo vaikai ligi trečios kartos; panašus atlyginimas buvo pažadėtas ir už Konradą Baumgartena.

Apie vidūdienį atvyko žmonės su arkliais; Gesleris persiėmęs kerštu, atsisakė ilgiau beužtrukti, ir tuojau iškeliavo į Arto kaimą, kur jis turėjo imtis priemonių prieš valdytojo Schvanau užmušėjus; apie trečią valandą jis paliko šį kaimą, ir, jodamas Zuno ežero pakraščiu, atvyko į Immensee ir nesustodamas pasuko Kussnach link.

Tie paskutiniai nuotykiai, kuriuos mes tuojau papasakosime, įvyko šaltą ir apniukusią lapkričio

Valstybė ir mokykla.

Seniau ir dabar daug kur keliama ginčų del įstatymų, kurie liečia mokyklą. Bendrai ligšiol žiūrėta, kad vaikų auklėjimas priklauso nuo tėvų. Jie vaikelius ūgdo, maitina ir yra pirmaisiais mokytojais. Kas atima nuo tėvų tą teisę ir atiduoda valstybei, tas griauna šeimynas, nes vyriausias šeimynos buvimo tikslas yra vaikų auklėjimas. Šeimynos buvo jau tada, kai valstybių dar nebuvo. Šeimynos sudarė valstybes ne tam, kad savo teises perkrauti ant valstybės, bet kad valstybėje rasti sau paramos ir apgynimo. Tik tada valstybė gali kištis į tą tėvų teisę, jeigu tėvai neina auklėtojų pareigų ir iš jų vaikų valstybė galėtų susilaukti sau pavojingų piliečių. Šioje gadynėje valstybės deda daug pastangų mokykloms steigti ir jas laikyti. Čia tėvai dažnai nenusijaučia, kokios yra jų teisės ir pareigos mokyklų srityje. Vieni jų pilnai tiki valstybės visagalybe mokykloje, kiti į mokymo laisvę žiūri, kaip į valstybės duotąją malonę, kurią valstybė gali susiaurinti ir net atimti. Tokios valstybės visagalybės mokyklose katalikai neturėtų pripažinti. Tai būtų klaida ir su tokia klaida mokymo ir auklėjimo klausimuose katalikai visuose kraštuose kovoja. Šaly valstybės teisių auklėjimo ir mokymo srityje katalikai stato negincytinas tėvų ir Bažnyčios teises. Kaip jau ankščiau matėme: valstybės tikslas yra bendrasis labas t. y. užtikrinti visiems ją sudarantiems piliečiams, šeimynoms ir kitokioms organizacijoms ir grupėms pilnutinio ir teisėto vystymosi. Valstybėje praktiškai visiems siekiama laimės. Bet prievarta žmogaus laimingu nepadarysi. Valstybė privalo duoti galimybės kiekvienam piliečiui kurti savo laimę.

Tai ir valstybės tikslą, viešąjį labą, suprantame kaipo gyvenimo aplinkybių visumą, kuri yra reikalinga visiems valstybės nariams, kad galėtų laisvai savo veikimu pasiekti savo tikrąją žemės laimę. Visuomenės medžiaginei ir dorinei tvarkai palaikyti valstybė reikale gali net jėga priversti imtistų priemonių, kurios yra reikalingos, žodžiu gali reikalauti savo piliečių paramos bendram labui siekti, bet ji neturi teisės varžyti privatinės iniciatyvos, kur ji sugeba pati reikšti savo kuriamąją jėgą. Valstybė tada prieštarautų tam savo tikslui padėti savo piliečiams ir organizacijonis. Tokia valstybė, kuri užgniaužia atskirų piliečių ir visuomenės organizacijų inicijatyvą, darosi pati beparaminga ir ruošia sau pragaištį.

Turėdami dabar galvoje tuos valstybės santykius su privatine inicijatyva, pažiūrėkime, kokias turi mokymo teises atskiri piliečiai, draugijos ir pati valstybė. Jau minėjau, kad prigimti vaiko globėjai, auklėtojai ir mokytojai yra šeimos tėvas ir motina. Jie davė vaikui gyvybę, jie privalo duoti vaikui visa, kas yra būtina žmogui, kad užaugtų, pažintų tiesą, prisirištų prie gero — žodžiu visa, kas sudaro tikrąją gyvenimo vertybę, kilnumą ir garbę. Nevisuomet patys tėvai gali tinkamai šią savo pareigą atlikti, bet jei patys gali ir privalo ieškoti kitų pagalbos, pasirinkti kokius nori mokytojus; šio pasirinkimo teisė vieniems tik tėvams priklauso, jie renka mokytojus ir už tai jie vieni ima prieš Dievą atsakomybę. Toji tėvų teisė yra šventa ir neliečiama.

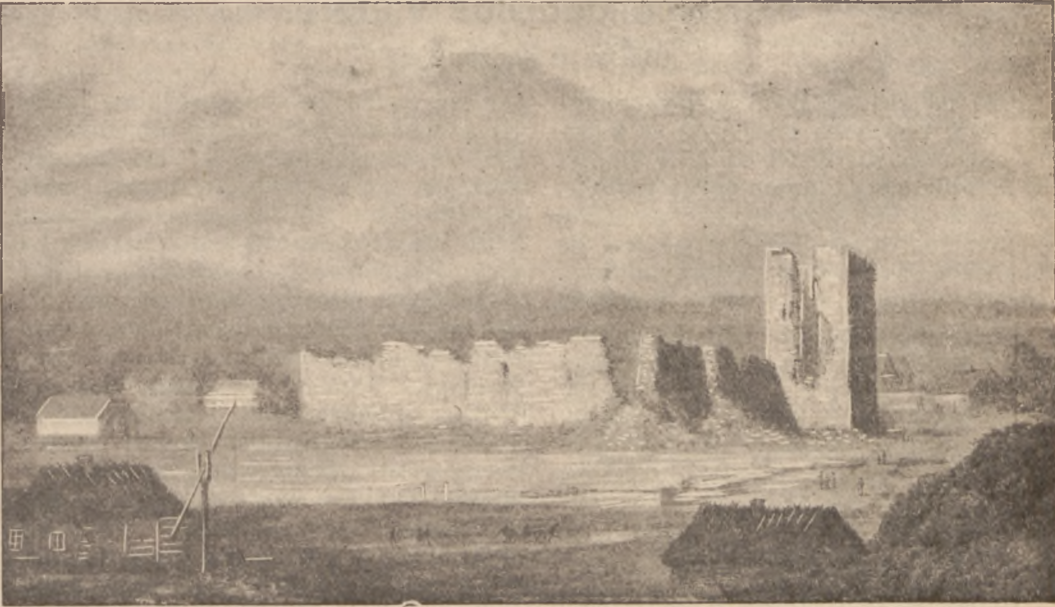
Štai dėl ko valstybė negali mokymo ir auklėjimo srity būti visagalinti.

Auklėjant vaiką galima turėti galvoje du dalyku: 1) vaiko asmeninis labas — išauklėti į žmogų, kad galėtų atlikti savo tikrąjį uždavinį žemėje ir pasiekti amžinąjį tikslą; 2) vaiko viešasis labas, kad padarius jį geru piliečiu. Taigi, kiek auklėjimas liečia vaiko viešąjį labą, valstybė turi teisės ir galios įsikišti, jeigu šio visuomenės reikalo tinkamai neaprūpintų šeimynos. Valstybė, kaipo viešosios tvarkos saugotoja, turi teisės prižiūrėti, kad vaikai nebūtų mokomi to, kas sudarytų viešajai tvarkai pavojų. Valstybės kontrolė mokyklose turi būti atliekama teisingai ir bešališkai. Visokiems partiškumams ir atskirų valdininkų pasaulėžiūroms čia neprivalo būti vietos. Kitaip valstybė nustotų būti piliečių teisių saugotoja ir pati savo uždavinį niekintų.

Iš to, ką esame pasakę, išeina, kad valstybė privatinių mokyklų neturi teisės varžyti, tik turi teisę jas kontroliuoti ir remti. Tėvų mokymo teisė nėra kokia valstybės duota malonė, ji yra viena tų laisvių ir teisių, kuriuos buvo dar prieš valstybių atsiradimą.

Tuose dalykuose, kurie liečia vaikų tikėjimą ir dorą t. y. jų amžinąjį labą, turi šeimynose ir vaikų auklėjime Dievo duotas teises ir pareigas Bažnyčia. Bažnyčia, kaip rodo senovės istorija, krikščionių pasaulyje organizavo pirmąsias mokyklas ir daug amžių jas globojo, kai valstybių atstovai vien kardais žvangėjo ir mokyklomis nesirūpindavo. Bažnyčia dėdavo ir deda pareigą katalikams tėvams neleisti savo vaikų į tokias mokyklas, kuriose tikybinis vaikų auklėjimas yra pavojuje arba kur tikybos visai nemokinama. Bažnyčia, grąžindama po krikšto vaikus tėvams, deda jiems pareigą krikščioniškai juos auklėti. Taigi ir antgamtinis vaikų auklėjimas, nors vyriausiai priklauso Bažnyčiai, bet iš esmės yra taip pat tėvų pareiga. Ir del to, tėvams ginant vaikų sielas nuo sektantiškų kokios nors žemiškos vyriausybės pasikėsinimų, Bažnyčia ir pats Dievas eina tėvams pagelbon. Ši pagrindinė tiesa privalo sukelti kilnų ir šventą katalikų tėvų pasididžiavimą savo pareigomis ir pažadinti juose nenuveikiamą pasiryžimą ginti mokymo laisvę, ar kuomet gresiama vaikų tikėjimui, ar jų lietuviškumui. Tėvai katalikai turi teisę savo vaikeliams turėti katalikiškas mokyklas; tėvai lietuviai turi teisę visur savo vaikams turėti lietuviškas mokyklas. Šias teises reikia suprasti ir del jų nesibijoti kovoti. Šioje kovoje atsiminkime garsaus Montalemberto žodžius: „Dievas yra mūsų teisė“.

Katalikas.

Garsioji Krėvės pilis, kur per apgaulę buvo pasmaugtas Didysis Lietuvos kunigaikštis Keistutis. Čia matomi tos pilies griuvėsiai.

Vyskupo ištrėmimas iš Rusijos.

Bolševikų valdžia ištrėmė katalikų vyskupą Slyvauską iš Rusijos. Vyskupas gyveno Vladivostoke ir yra kaltinamas už priešvalstybinį veikimą. Nesenai Šventasis Tėvas šį vyskupą buvo pažymėjęs, kaip uolu darbininką Tolimų Rytų katalikų tarpe.

Popiežiaus viešas pasirodymas.

Italų spauda rašo, kad birželio 24 d. Popiežius Pius XI šv. Jono Laterano bazilikoje atlaikys šv. mišias. Tai bus pirmasis popiežiaus viešas pasirodymas. Ten atvyks tai pat Italijos karalius ir Musolini. Italams ta diena pažymėtina; jie sako: „birželio 24 d. išvysime kartu visus tris žymiausius Italijos vyrus“.

---

mėnesio dieną; jis slinko vakarop, ir Gesleris, norėdamas dar prieš sutemą atvykti į tvirtovę, raižė pentiniais arklį bėgusį kalnuotu Kussnacho keliu. Pasiekęs galo, jis sumažino žingsnius duodamas ženklą šauliui prisiartinti. Pastarasis, iš pagarbos laikęsis atstu nuo jo, pritapo ir taip abu kurį laiką jojo tylėdami. Pagaliau Gesleris, pasisukęs į jį, pažvelgė lyg norėdamas išskaityti visas jo slaptybes. Paskui staiga paklausė.

— Nikolausai, ar tu esi man ištikimas?

Palydovą nukratė šiurpulys.

— Ką?

— Atleisk, valdytojau, bet aš nelaukiau tokio klausimo.

— Ir nesi pasiruošęs atsakyti. Gerai, pagalvok, nes aš rimto atsakimo laukiu.

— Išskiriant mano prievoles Dievui ir imperatoriui, aš esu tamstos tarnas.

— Ar esi pasiryžęs pildyti ką įsakysiu?

— Taip, esu.

— Dar šį vakarą vyk į Altorfą, ten paimk keturius ir jok su jais į Burgleną, ir tik ten jiems pasakysi kas reikia daryti.

— Ir ką jie turės daryti, valdytojau?

— Jiems reikės suimti Viliaus žmoną ir keturius jo vaikus. Kai tik jie atsidurs tavo valdžioj, tu juos atvesi Kussnacho tvirtovėn, kur aš jų lauksiu, ir, kartą jie bus čia...

— Suprantu, valdytojau.

— Privalu, kad jis pats pasiduotų; nes kiekviena sugaišinta savaitė jis apmokės vaiko gyvastim, ir paskutinioji žus jo žmona.

Gesleris dar nepabaigė sakyti tą žodį, kaip staiga suriko, paleido vadžias, ištiesė rankas ir nukrito nuo arklio; palydovas nušoko žemėn jam pagelbėti, bet jau nebebuvo reikalo: vilyčia pervėrė jam širdį.

Tai buvo toji pati, kurią Vilius Tell buvo paslėpęs užanty, kai Gesleris privertė jį šauti į obuolį ant jo vaiko galvos Altorfo aikštėje.

Sekmadienio naktį, sąmokslininkai susirinko Grutly. Tas nepaprastas sus'rinkimas buvo sušauktas del Geslerio mirties. Daugumas susirinkusių norėjo pagreitinti laisvės dieną, o jų skaičiuje buvo Konradas, Baumgartenas Ir Mechtalis.

Bet Valteris Furstas ir Verneris Stauffacheris dar tam pasipriešino, tvirtindami jog sutiksią smarkų riterio Landenbergo pasipriešinimą, kas tūkstantį kartų apsunkinsią sumanymo įvykdymą: tuotarpu jei šalis pasiliksianti rami, neveizint Geslerio mirties, jis palaikys tą užmušimą ypatingu kerštu, ir tesirūpins surasti tik užmušėją.

— Bet kas bus su Vilium ir su jo šeima? — sušuko Konradas. Vilius man išgelbėjo gyvybę, ir todel aš turiu rūpintis, kad nebūtų sakoma, jog aš jį palikęs.

— Viliui ir jo šeimynai negręsia joks pavojus, — atsiliepė balsas iš minios.

— Jei taip, tai aš nebeturiu ką sakyti,—atsakė Konradas.

Bet dabar, - prabilo Valteris Furstas—turime paruošti sukilimo planą.

— Jeigu vyresnieji leis man kalbėti, — tarė įšeidamas į pryšakį jaunuolis iš Ausštojo Untervaldeno, vadinamas Zagheli, aš siūlau vieną dalyką.

— Kokį? — paklausė vyresnieji.

— Įgalioti rūpintis Rossbergo pilies paėmimu.

— Ir kiek tau reikia žmonių tam reikalui?

— Keturių dešimtų.

— Neužmiršk, kad Rossbergo pilis yra viena stipriausių visoj apskrity.

— Aš turiu priemonių ten patekti.

— Kokių?

— Negaliu sakyti, — atsakė Zagheli..

— Ar esi tikras rasiąs keturias dešimtis vyrų, kurių tau reikia?

— Taip, esu.

— Gerai; tavo pasiūlymas priimamas.

Zagheli sugrįžo į minią.

— Aš, prabilo Stauffacheris, jeigu man bus leista, apsiimu paimti Schwanau pilį.

— O aš, — pasižadėjo Valteris Furstas, — Uri tvirtovę.

Visuotinis pritarimas palydėjo paskutiniuosius du pasiūlymus. Kiekvienas sąmokslininkas pasižadėjo per penkias savaites, kurios dar reikėjo laukti, rinkti kareivius tarp savo drąsiausių draugų. Prieš išsiskirstant buvo parinktos trys vėliavos, po kuriomis buvo manoma žygiuoti. Uri pasirinko jaučio galvą su sulaužytu žiedu, atminimui jungo, kurį ruošėsi nusikratyti; Švitzas kryžių, Išganytojo kančių atminimui, ir Untervaldenas raktus, švento Petro garbei, kuris buvo didžiojoj šlovėj Sarnene.

Kaip vyresniųjų buvo numatyta, Geslerio užmušimas buvo palaikytas ypatingu kerštu. Nedavusios vaisių pastangos suimti Vilių aptilo, ir visose trijose apskrityse vėl pasidarė ramu ligi tos dienos, kada turėjo įvykti sukilimas.

Gruodžio 31 d. vakarą Rossbergo pilies viršininkas, kaip paprastai, apėjo sargybas, davė slaptą žodį ir paliepė gesinti ugnį. Tada pati pilis atrodė esanti užmigusi kartu su gyventojais; šviesa viena po kitos užgeso, pamažu nutilo triukšmas ir balsai, ir tik vieni sargybiniai, stovį bonių (bokštų) viršūnėse, pertraukdavo tylą savo vienodais žingsniais.

Tuotarpu, nežiūrint į tariamą sumigimą, mažas langelis pilies griovio pusėj atsargiai atsidarė; jauna,

Korespondencijos vietoje.

(Balsas iš sodžiaus).

1927 metais rugsėjo 5 d. įvyko istorinis Rytų Lietuvoje faktas: buvo uždaryta 48 mokyklos provincijoje ir vienintelė lietuvių mokytojų seminarija Vilniuje. Tuomet apie 300 seminarijos moksleivių atsidūrė labai blogioje padėtyje. Visi šie moksleiviai su mažomis išimtimis buvo sodiečiai, vieni jų ėjo į seminariją, kad baigus mokslus galėtų lengviau pragyventi; kiti žadėjo stoti į bendrą lietuvių švietėjų būrį. Bet įvykus tam faktui visi moksleiviai atsistojo kryžkelėje. Dalis jų, ar tai būdami turtingesni ar padedami visuomenės, s'ojo į įvairias mokyklas; didesnė gi dalis del šiokių ar tokių priežasčių turėjo grįšti namon prie tėvų. Aš čia trumpai ir norėčiau pakalbėti apie pastaruosius Tikrai įėjus į šių moksleivių padėtį ne vienam suspaudžia širdį. Tiek metų vargta, tiek metų mokintasi, tiek iškentėta, ir viskas reikia mesti ir grįšti namo prie ūkio. Bet ar jie turi nusiminti? Ar jie turi nuleisti rankas ir sėdėti ramiai, kai aplink verda žūtbūtinė kova del šviesesnio rytojaus. Aišku, kad ne. Likimo nubausti, jie neturi tiesos manyti, kad jų gyvenimas visai pakirstas. *Jie jau daugiau ar mažiau apsišvietę, todel ir turėtų kelti savo brolius iš gilaus miego, stiprinti juose vienybę.*

Ir tai jiems lengva pasiekti, nes jie yra gimę ir augę sodžiuje ir geriausiai pažįsta savo sodžiaus bei apylinkės gyventojų padėtį, jų sielos troškimą, norus. Jeigu nesnaustų, jie daug galėtų nuveikti. Žinoma, daugumas jų ir eina šiais keliais, bet yra ir tokių, kurie netik nepalaiko švietimo sodžiuje, bet jį griauna kartu su įvairiais kitais trukdytojais bei ardytojais.

Mes visi gerai suprantame, kad norėdami sparčiau pavaryti švietimo darbą pirmyn, turime jėgas sukoncentruoti, suvienyti. Tam ir steigiama sodžiuose įvairios organizacijos: Ūkininkų rateliai, Šv. Kazimiero draugijos skyriai ir kitos. Bet yra atsitikimų (pav., Gervėčių valsčiaus, Gėliūnų sodžiuje), kad buvusieji seminarijos auklėtiniai netik patys neprisideda prie tų organizacijų, kurios daug pastūmėjo sodžiaus susipratimą pirmyn, bet stengiasi įvairiais būdais sutrukdyti jų veikimą. Dar liūdniau darosi, kad šie moksleiviai mano tverti kažin kokias kitas naujas draugijas, kurios sodžiui ligi šiol visai nežinomos. (Kokias? *Red.*) Turint prieš akis tokį liūdną apsireiškimą, tenka sušukti: Gerbiamieji! Kur jūs pasirengę eiti? Ar jums ankšta dirbti kartu su mumis? Argi jau jums tas viskas svetima? Grįškite į tiesų kelią! Grįškite prie vieningo darbo, kuris veda mus į šviesesnį rytojų!

Draugas.

Sveikatos kampelis.

Maistas.

Žinoma yra, kad gyvybės palaikymui būtinai reikalingas yra maistas. Organizmui maistas reikalingas tam, kad palaikius veikimą kiekvienos pavienios mikroskopinės mažos kamaraitės, iš kurių susideda visas mūsų kūnas. Jeigu pv. vaikštome, tai kojų raumens atlieka tam tikrą darbą, kartu dirba taip pat ir širdis, arba geriau — milijonai širdies raumens kamaraičių, kurios sudaro tą raumenį. O kad visos šios kamaraitės galėtų tinkamai atlikti savo pareigas, reikalauja maisto, kurį paverčia energija, panašiai kaip garvežys reikalauja anglio, kad galėtų pajudinti traukinį.

Koks turi būti maistas sveikatos atžvilgiu apie tai žemiau ir pakalbėsime.

Žmogaus kūnas reikalauja: *baltymų*, kadangi ir pats jis daugiausia iš baltymo susideda ir kadangi reikalauja jų kaip atstatymui taip ir atskirų organų palaikymui; *riebalų*, kurie degdami kūne sutekia jam šilimos ir jėgos; *angliavandenių*, kurie irgi būtinai reikalingi jėgos ir šilimos gaminimui; be to dar kūnui reikalingas yra *vanduo, įvairios druskos, vitaminai.*

Baltymų daugiausia yra mėsoje. Daug taip pat jų yra ir *piene.* Kai kurie augalai irgi turi savyje nemažą nuošimtį baltymų, pv. *žirniai, fasoliai, pupos* ir t. t. Lapuotos daržovės kaip salota ir kt. beveik neturi baltymų. Vistiek kokį maistą vartosim — augalinį ar mėsinį— kasdieniniame maiste būtinai turi būti baltymai. Mūsų kūnas sunaudodamas kasdien gan žymų baltymų kiekį, turi taip pat ir priimti jų tam tikrą kiekį, priešingai gi organų gyvenimas būtų neįmanomas; maistas, susidedąs tik iš riebalų ir angliavandenių, negalėtų ilgesnį laiką palaikyti gyvasties. Mažiausias baltymų kiekis, reikalingas į dieną suaugusiam žmogui prie vidutiniško darbo, yra 100—120 gr. Labiausiai maistinga mėsos rūšis turi apie 20% baltymų. Reiktų čia paminėti, kad svarbiausia sudetinė mėsinio (raumeninio) maisto dalimi yra vanduo (apie 75%).

Išimtinai mėsiškas maistas yra jau visų pirma brangus ir be to kenkia sveikatai, nes iš didelio vartojamos mėsos kiekio susidaro kenksmingi elementai, kurie iš žarnų patenka į organizmo sytus ir iššaukia įvairias ligas, kaip *padagrą, akmenų formavimąsi inkstuose ir šlapumą pūslėje, komplikacijas nervų srityje.* Statistika rodo, kad daugiausia šiomis ligomis serga tų kraštų žmonės, kur daugiausia mėsa maitinasi, pv. Anglijoje, tuo tarpu kai tuose kraštuose, kur žmonės daugiau minta augaliniu maistu, tos ligos pasitaiko kur kas rečiau.

Riebalus sutinkame gyvulių raumenyse ir kituose organuose, ypačiai pas penimus gyvulius lašinių ir taukų pavydale. *Svarbiausi ir geriausi valgiui riebalai yra sviestas.* Be to riebalų randame kai kuriuose augaluose, yra tai t. v. augaliniai riebalai arba aliejus.

(B. d.)

P. K—vičius.

Laiškas iš Amerikos.

Nors toli nuog Lietuvos šalelės ir jau daug metų kaip lietuviai čia gyvena, bet kiekvienas tautai džiaugsmas ar nuliūdimas mūsų atjaučiamas, ir pagal išgalės prisidedam prie kiekvieno tautos darbo. Taigi kad ir šiemet, apvaikštinėjant 11-tus Lietuvos Nepriklaus. metus prisiminta ir apie jumis, brangūs Vilniečiai. Šv. Jurgio parapijos klebonui kun. J. Čizauskui pasidarbavus buvo surengtas gražus vakaras dalyvaujant dviem chorams: Šv. Jurgio ir Šv. Petro, keletui solistų ir kalbėtojų: Kun. Čizauskui, kun. Masevičiui ir šiaip svetimtaučiams lietuvių preteliams. Buvo daug kalbama apie Vilnių ir apie visus jūsų vargus. Prisiminus vargingą jūsų padėtį, sumetė šiek tiek aukų našlaičiams ir lietuvių spaudos palaikimui. Vilniaus našlaičiams jau pasiųsta 93 doleriai per „Vilniaus Rytojaus“ Redakciją.

Antanas Žukauskas

Detroit Mich.
8515 Cordoni Ave.

1929-III-11 d.

Įvairenybės.

Ožkos rekordas.

Pereitais metais buvo leista ir ožkoms daryti konkurenciją ir mušti pasaulinius rekordus. Pasirodė, kad geriausia buvo vieno vokietuko mokytojo ožka iš Betmaro Braunšveigo krašto. Lig tol pasaulinė čempionė buvo kaliforniška ožka, kuri davė 1750 kilogramų pieno, tuo tarpu vokiškoji užkėlė davė daugiau 6 klgr. ir senąjį rekordą sumušė.

Jos pienas turi 4,8% riebalų, ir duoda 166,6 svaro sviesto. Specialistai tvirtina, kad ji pasispardžiusi gali nukonkuruoti ir vokiečių karves.

Kiek kaštuoja karalių išlaikymas.

Karalių šeimynoms išlaikyti per metus skaitant doleriais prieš karą reikėjo išleisti Austro-Vengrijoje — 4 ir pusę milijono dolerių, Belgijoj — 700 tūkst. dol. Vokietijoj — 3,8 milijonai dol., Anglijoj — 3 mil. dol., Italijoj — 3 mil. dol., Rusijoj — 8,5 mil. dol., Turkijoj — 4,5 mil. dol.

---

aštoniolikos, devyniolikos metų, mergaitė bailiai iškišo savo galvą, ir, nebodama nakties tamsumo, stengėsi kaž ką įžiūrėti pilies griovy. Keletą minuji ištarė Zagheli'o vardą. Tas vardas buvo ištartas taip tyliai, kad betkas būtų galėjęs tai palaikyti vėjo dvelktelėjimu, arba upelio čiurlenimu. O vienok buvo išgirstas, ir balsas stipresnis ir drąsesnis, nors dar atsargus, atsiliepė Anelijos vardu.

Mergina kurį laiką stovėjo lyg negyva padėjusi ranką ant krūtinės, tartum, norėdama nustelbti širdies plakimą. Anelijos vardas buvo ištartas antrą syk.

— Aš, aš, — šnabždėjo ji, pasilenkdama į tą vietą, iš kur jai rodėsi kalbėjo nakties dvasia; — čia aš, mano mylimiausias,... bet atleisk, aš labai bijau! ..

— Ko tu bijai? — atsiliepė balsas; — visi sumigę pilyje, vieni sargybiniai budi boniose... Aš tavęs nematau, ir vos tave girdžiu, tai kaip gi jie gali mus girdėti ir matyti?

Mergina nieko neatsakė; bet ji kažką numetė. Tai buvo virvės galas, prie kurio Zagheli pririšo virvines kopėčias, kurias Anelija pritraukė ligi savo langelio. Tučtuojau į jos kambarį įėjo jaunas vyriškis. Anelija norėjo atrišti kopėčias nuo virvagalio.

— Palukėk, brangioji, — tarė jai Zagheli, — nes jos dar man reikalingos, ir ypačiai neišsigąsk, ką tuojau pamatysi; nes tavo mažiausias triukšmas, mažiausias garsas ir aš būsiu žuvęs.

— Bet kas ten?... Vardan Dievo!... — sušuko Anelija. — Ak! Mes žuvome!... žiūrėk! žiūrėk.

Ir ji jam parodė žmogų, prisikišusį prie lango.

— Ne, Anelija, mes nežuvome; čia mano draugai.

— Bet aš, aš likau be garbės! — sušuko mergina, slėpdama veidą delnuose.

— Priešingai, Anelyt, tai liudytojai, kurių akivaizdoj aš prisiekiu paimti tave per žmoną, kaip tik bus išvaduota tėvynė.

Mergina puolė į savo mylimojo glėbį. Dvidešimts jaunų vyrų vienas paskui kitą įlipo į kambarį; po to Zagheli atrišo kopėčias ir ir uždarė langą.

Dvidešimts vyrų išsisklaidė po pilį. Mieganti įgula staiga užklupta pasidavė be pasipriešinimo; sąmokslininkai uždarė vokiečius pilies kalėjime, persivilko į rūbus, Alberto vėliava tebeplevėsavo pilies bokšte, kuri įprastą valandą atidarė savo vartus.

Apie vidudienį sargybinis iš pilies bokšto pastebėjo daugelį raitelių visu greitumu jojančių tvirtovės link. Du sąmokslininkai atsistojo prie vartų, kiti išsisklaidė po kiemą. Netrukus riteris Landenbergas į jo per pilies tiltelį, kuris tučtuojau vėl pakilo. Riteris, kaip ir visa įgula, buvo paimtas belaisvėn.

Zagheli planas puikiausiai pasisekė. Mes matėme, kaip dvidešimts iš keturių dešimtų reikalingų jo sumanymui, kartu su juo įsiveržė į pilį ir ją užvaldė; kita dvidešimtis pasuko Sarneno link.

Tuo metu kai Landenbergas ėjo iš karališkos Sarneno pilies į bažnyčią, jo dvidešimts vyrų pasitiko jį ir vietos papročiu patiekė jam ėriukų, stirnų, vištų; valdytojas liepė jiems nešti į pilį ir nuėjo savo keliu. Atsidūrę, prie vartų, jie ištraukė iš po rūbų paslėptus užaštrintus geležgalius, kuriuos užmovė ant lazdų užvaldė pilį. Tada vienas jų pakilo į bonią ir triskatpūte kalnų ragą. Tai buvo sutartas ženklas: sukilėliai pakėlė didžiausį triukšmą visose gatvėse. Jie nubėgo į bažnyčią suimti Landenbergą, bet laiku persėptas, jis užšoko ant žirgo ir pasileido bėgti Rossbergo pilies link. Tai buvo numatęs Zagheli.

Per visą tą dieną su imperatoriaus tarnu buvo labai gražiai ir maudagiai elgiamasi. Vakare jis panorėjo pakvėpuoti tyru oru. Zagheli jį lydėjo. Iš aukštumos jis galėjo matyti visą šalį dar vakar buvusią jo valdžioj ir nusisukdamas nuo vėliavos su Untervaldeno raktais, kuri pakeitė Austrijos erelį, jis pažvelgė Sarneno pusėn ir susimąstęs nejudėjo iš vietos.

Kitam užtvaros kampe stovėjo Zagheli, irgi susimąstęs ir lyg negyvas, akis nukreipęs į kitą pusę. Tie du žmonės laukė, vienas pagalbos prievartai, kitas laisvės įsigalėjimo.

Staiga nušvito ugnis Axembergo viršūnėj. Zagheli suriko iš džiaugsmo.

— Ką reiškia toji ugnis? — paklausė Landenbergas.

— Tai ženklas.

— Ką sako šis ženklas?

— Kad Valteris Furstas ir Vilius Tell paėmė Urijocho pilį.

Tuo pačiu metu nuaidėjo džiaugsmingas šūkis po visą pilį patvirtindamas Zagheli'o žodžius.

— Nejaugi visos Alpės pavirto į ugniakalnį?— sušuko Landenbergas, štai Righi viršūnė nušvito.

— Taip, taip, atsakė —Zagheli šokinėdamas iš džiaugsmo, ji irgi iškelia laisvės vėliavą.

— Kaip? — šnabždėjo Landenbergas;—čia irgi ženklas?

— Taip, tas ženklas skelbia kad Werneris Stauffacheris ir Mechtalis paėmė Schwanau pilį. Dabar pasisuk tamsta į šitą pusę.

Landenbergas suriko iš nustebimo pamatęs Piloto kalną savo ruožtu apsivainikavus liepsnos diadema.

— Ir štai,—tęsė Zagheli—štai skelbiama Uri ir Schwitzo broliams kad Untervaldenas nepasiliko užpakaly, ir, kad jis paėmė Rossbergo pilį ir laiko belaisvėj imperatoriaus teisėją.

(B. d.)

ŪKIO SKYRIUS.

Pašarinės žolės.

Motiejukai.

(Phleum pratense).

Daugelyje vietų pas mus sėja ne vienus dobilus, bet mišinyje su motiejukais. Mat, dobilai pas mus dažnai iššąla ir todel, kad nepalikus be pašaro, ūkininkai primaišo į juos motiejukų ir tada būna garantuoti, kad ir išgedus dobilams, gaus nors ir blogesnę piūtį.

Kaipo pašaras gyvuliams, motiejukai yra prastesni už dobilus, bet savo laiku juos nušienavus, vis del to gaunama neblogo pašaro, kurį gyvuliai gana noriai ėda. Motiejukus galima sėti vienus arba mišinyje su dobilais. Jeigu jie sėjami mišinyje su dobilais, tai pirmais ir antrais naudojimo metais šiene daugiau būna dobilų, o vėliau jau daugiau motiejukų, nes dobilų dalis išnyksta. Motiejukus šienaujama 4 — 5 metus.

Motiejukų sėkla smulki, smulkesnė negu dobilų. Be to, motiejukų sėkla palyginti ir lengva, taip kad 8—12 kg. motiejukų sėklos visiškai pakanka apsėti vienai dešimtinei. Jeigu motiejukai sėjami mišinyje su dobilais, tai ima 16 kg. dobilų ir 8—4 kg. motiejukų sėklos. Jei žolės manoma laikyti ilgesnį laiką, būtent 4 ar net 5 metus, tai motiejukų reikia imti 8 kg. į ha, priešingam atsitikime pakanka 4 kg.

Motiejukų sėjimas ir prižiūrėjimas nieku nesiskiria nuo dobilų, vis tiek ar jie sėjama vieni, ar mišinyje su dobilais. Vienam ir kitam atsitikime juos sėjama arba į žieminius javus, arba į vasarojų.

Kad motiejukai geriau nusiduotų, tai juos reikia trėšti gyvulių srutomis ir kitomis trąšomis. Be to, labai yra svarbu, kad juos nušienauti savo laiku, nes nuo to daug pareina šieno gerumas. Taip, vienam mėginime motiejukai, nušienauti pradžioje žydėjimo iš netrėšto sklypelio, davė kur kas mažiau maistingo šieno (kuriame daug mažiau buvo baltymų), negu iš trėšto sklypelio. Tos pačios pasekmės esti ir tada, jei susivėlinti su motiejukų šienavimu.

Motiejukus valo nuo lauko taip pat, kaip ir pievų šieną. Jei pasėti motiejukai vieni, tai džiovinti juos galima stačiai pradalgėse. Ant ožių naudingiau džiovinti tik tada, jei motiejukai pasėti mišinyje su dobilais.

Motiejukai duoda nuo 20 ligi 40 pūdų sėklos iš vienos dešimtinės. Sėklai motiejukus paprastai palieka paskutiniais naudojimo metais, prieš tai, kai dirva jau manoma plėšti.

Kai del šieno, tai motiejukai duoda nuo 100 ligi 300 pūdų iš dešimtinės, žiūrint kokie metai. Motiejukai sunkiai atauga, todel duoda tik vieną piūtį į metus. Atolo būna maža ir jį šienauti neapsimoka.

Kamuolė.

(Daktylis glomerata).

Kamuolę pas mus galima sutikti tiktai kaipo dykai augančią pievose, o dirvose pas mus šių žolių niekas nesėja.

Tačiau užsieniuose, pavyzdžiui Danijoje, ūkininkai kamuolių dažnai sėja į dirvas žiemos gyvulių pašarui.

Kamuolė yra varpinė žolė, su ilgais šiaurais lapais ir su susisukusiais į kamuoliukus žiedais viršuj stiebo. Kamuolės geriausia auga vidutinėse žemėse, taip pat gerose, trąšiose smiltinėse žemėse. Be to, neblogas duoda piūtis ir molinėse bei durpinėse dirvose. Kamuolės auga išlėto ir tik trečiais metais duoda geriausią piūtį. Todel šios žolės geriausia tinka pievoms, kuomet atnaujinama jų veja, arba dirvoms, kuomet norima žole ilgiau naudotis. Ypač jomis naudinga apsėti tokias dirvas, kurias nepatogu dirbti, kaip antai: kalnuotas ir t. t.

Kamuolės mėgsta trėšimą ir trąšas gerai apmoka, ypač azotines. Šienauti kamuolės reikia jaunesnes, nes tada šienas būna geresnis.

Apie smiltynus.

Smėlyne derlius menkas—niekas eina ir darbas ir gyvulių mėšlas ir dirbtinės trašos. Kame priežastis? Mat, smėlynas paip kokşai tinklas, per kurį tavo prakaitas ir trąšos eina dirvos gilyn ir žūsta be naudos javams.

Ūkininkai, ne nusiminkite—iš smėlynų galima darbštumu geriausius laukus padaryti.

Tautieti, paėmęs lopetą gerai apsidairyk savo lauke, paieškok ir pakasinėk, ar neužtiksi kur molio? Tai tikras turtas, ypač jei tas molis tur kalkių (margeli). Negaišk žiemos metu, ar šiaip liuosu nuo paprastų darbų laiku, vežiok molį ant savo smėlynų ir išmėtyk — patsai, jisai subyrės į smulkius gabalėlius nuo šalčio, saulės, lietaus ir vėjo. Molis kaip klijus salibdys gabalėlius smėlio ir užlopins tą kiaurą tinklą.

Nenusigąsk, jai pasakysiu, kad į hektarą arba dešimtinę prireiks 300, gal net daugiau, vežimų molio. Suprask, kad vienais metais šio darbo neatliksi ir visų savo smėlynų nepataisysi. Juo tavo šeimyna didesnė, juo darbas eis sparčiau. Vienais metais nuveši pakankamai molio į vieną margą ar daugiau, kiek suspėsi, kitais metais vėl paprakaituosi ir po keleto metų, žiūrėk ir buskuomi pasidžiaugti. Jei myli savo žemelę, tai šį darbą su mielu noru atliksi; ne norėk ūmai vienu užsimojimu pralobti. Jei man netiki, pamėgink ant mažesnio sklypelio,—pamatysi, kokios bulvės užaugs ir kaip javai užderės. Tokioj dirvoj galėsi jau sėti dobilus ir net kviečius. Nereiks iš savo krašto bėgioti ir svetur bastyties, bus darbo ir duonos savo Tėvynėj!

Be molio, dirbama žemė reikalauja puvinio. Puvinys, kaip ir molis, sulaiko dirvoje drėgnumą ir trašas. Puvinio kiekį žemėje padaugina lubinas. Tinkamiausias ūkininkui paprastas mėlynasis ir geltonasis lubinas. Sėjant lubino neparetink, nes retam-varputis veisiasi. Lubiną užark, kai bus su pupomis, daugiau iš tokio bus naudos. Molinėje dirvoje lubinas turi būti apartas iš rudens. Gyvulių mėšlas, žinoma, duoda dirvai taip pat puvinio. Puvinyje tarpsta, kaip toliau pamatysime, labai svarbios ir naudingos bakterijos.

Kaip pasigaminti daugiau mėšlo?

Nelaukdamas, kol moliu užveši savo smėlynus, kol turėsi daugiau šiaudų pakraikėms, parvežk durpių (torfo) ir laikyk jas pastogėje, kad išdžiūtų. *Sausas* durpes vartok pakraikėms. Su durpių pagalba sulaikysi ir sunaudosi brangias trąšas—gyvulių šlapumą ir padauginsi mėšlo. Tai gali atlikti šiuo būdu: apačioj padėk sluoksnį durpinių velėnų, ant viršaus to sluoksnio duok kiek šiaudų, o paskum krečiant šiaudais laikas nuo laiko barstyk ir smulkaus torfo. Gal savo gyvulius matysi kiek paišinus, bet daugiau ir geresnio mėšlo turėsi. Sausus medžių lapus gali sunaudoti pakraikėms, bet anaiptol nevartok pušų spyglių, nes pagadins tavo mėšlą. Mat, spygliai turi savyje rūkšties, kuri užmuša esančias gyvulių mėšle bakterijas.

Nepirk salietros (jei bent daržovėms, burokams, kopustams, morkoms) javams—brangi ir javams neapsimoka. Patariu vartoti azotniaką, tiesa ne pigus, bet naudos javams duoda daugiau, negu salietra.*) Sėk jį anksti pavasarį, prieš pradedant rugiams žaliuoti, į ha kokius 6—8 pūdus. Dažnai pavasarį rugiai visai blogai išrodo—reti, nors juos ark. Čia azotniakas begalo naudingas.

Kadangi azotniakas smulkus ir vargas jį sėti —vėjas kažkur nuneš, drapanos apdulksta, nosis užsikemša, akys ašaroja, čiaudi, spiaudai, todel paduodu praktišką būdą, kaip azotniaką barstyti.

Paruošk smulkaus torfo, *drėgno*, bet ne šlapio; daržinėj ar klojime ant aslos astargiai sumaišyk azotniaką su torfu. Taip sudorotą azotniaką pasėti gali lengviausia be jokio vargo ir azotniakas bus dirvoje lygiai visur sunaudotas. Tam tikslui galima vartoti ir drėgnas druožlės iš lentpiūvių. Apskritai, visas smulkias trąšas (superfosfatą tomamilčius) prieš sėjant sumaišyti su torfu.

Kai del kitų dirbtinių trašų vartojimo, kuomet vartoti ir kuriems augalams, gausite patarimų vietoje ūkio rateliuose, o taip pat žinių apie sėjamainą. Šiais laikais reikia išsižadėti 3-laukio ūkininkavimo,—sėjamaina duos pelno daugiau. Sėkite daugiau dobilų, pagerės jūsų laukai, gausite daugiau gero pašaro, bus pieno ir sviesto, nereiks už uodegos karvių kilnoti.

Gyvenant kolonijomis (viensėdžiais) dabar patogu įvesti sėjamainą 5—7 laukų. Dobilus sėk kartu su raigrasu, motiejukais ir kt. naudingomis žolėmis, 2 metus dobilus šienauk, 1 metus ganyklą toj vietoj laikyk. Negaliu paduoti sėjamainos pavyzdžių, reikia vietoje Ūkio Rateliuose patarimų ieškoti, kaip kur kokia žemė.

Svainikietis.

*) Norint azotniakas yra pigiausia pas mus azoto trąša, bet jį vartoti reikia mokėti ir atsargiai, nes kitaip gali javams ir pakenkti,

Red.

Apie agurkus.

Agurkai mėgsta užtenkamai drėgną ir gerai įtręštą dirvą. Vieta agurkams turi būti atvira ir šviesi, kad agurkai turėtų užtenkamai saulės. Sėjimui reikia imti senesnė sėkla, kokia 3 — 4 metų, nes šviežia sėkla maža duoda vaisių. Prieš sėjimą sėklą gera pamirkinti drungnam vandeny, o po to, kai sėkla išbrings ir išleis diegus, ją pasėja į lysves arba vagas.

Lysvės (ežios) arba vagos agurkams geriau daryti aukštesnės, nes tada žemė geriau įšyla, o agurkai labai mėgsta šilumą.

Agurkus sėja, kai žemė jau įšilus ir nebūna šalnų, maždaug apie gegužės mėn. vidurį. Jeigu agurkai sėjami į lysves, tai išilgai jų daro dvi vagutes ir suséja sėklas per 4 verš. viena nuo kitos. Sėklą pridengia per pusę piršto žeme arba puviniu

Kuomet sėkla sudygsta ir turi po 5—6 lapelius, tai agurkus išlengvo apkaupia. Norint turėti per visą vasarą šviežių agurkų, reikia juos sėti tris kartus: pirmą kartą sėjama apie gegužės mėn. vidurį, antrą — savaitę vėliau, trečią — dvi savaites po antrajam sėjimui. Paskutinojo sėjimo agurkai eina paprastai sūdymui žiemai.

Dažnai atsitinka, kad agurkai gerai auga ir žydi, bet vaisių neduoda, arba duoda labai maža. Tokiuose atsitikimuose agurkus reikia apskalinti, tai yra nugnaibinti virkščių galus, nuo to pradės augti šalutiniai ūgiai ir ant tų ūgių bus agurkų.

Toliau, agurkams augant reikia išravėti pirktžolės ir žemė tarp diegų supūrinti, tai tada agurkai kur kas geriau tarpsta. Jeigu orai sausi, tai ir palaistyti agurkus raikia. Tačiau reikia vengti laistymo žydėjimo metu, nes tada nuo laistymo daug bus tuščiažiedžių agurkų.

Agurkai gali nusiduoti gerai tiktai riebioje ir gerai įtręštoje dirvoje. Tačiau šviežio gyvulių mėšlo jiems vartoti vis del to nepatariama, nes tada agurkai labiau auga į virkščias, o vaisių duoda maža. Be to, manoma, kad nuo šviežio gyvulių mešlo daug agurkų būna karčių.

A. B.

Ūkio patarimai.

Paklausimas. Turime žemės plotą apie 10 ha, visas apaugęs mišku, beržais ir alksniais. Miškas greit bus nuimtas, liks vien tik kelmai. Prašau patarti, kas su jais daryti? Ar laukti, ligi jie išpus, ar negalima būtų gauti tokių vaistų, kad greičiau kelmai išpūtų ar išdegtų? Žemė prie smėlio ir juodžemio.

Beržas.

Atsakymas. Tokių vaistų, kurie galėtų pagreitinti kelmų puvimą, nėra. Geriausia čia būtų pasiskolinti tam tikrą kelmams rauti mašiną ir kelmus išrauti. Pirmiau buvo galima tokių mašinų pasiskolinti už mažą atlyginimą Vilniuje pas Z. Nagrodzkį (Zavalinė g. Nr. 11a).

Paklausimas. Pas mus juodžemis su smulkiais akmenukais ir smėlio kiek maišos (žvyrius). Viršutinis sluoksnis siekia nuo 20 ligi 25 cm. storumo, o apatinis sluoksnis arba podirvis geltonas smėlis su akmenukais. Šiaip viskas pusėtinai dera, tiktai nuo karščių labai nukenčia augalai. Rugiai po lubinui taip pat užauga nemaži, tiktai maža grūdų duoda. Taip, pirmiau rugių kapa duodavo 5—6 pūdus grūdų, o dabar tokie patys pėdai duoda 2—3 pūdus. Kas čia tokio yra—negaliu suprasti. Gal kurių nors trąšų reikia duoti?

Atsakymas. Tokia žemė blogai laiko drėgnumą, todel ir javai nuo karščių nukenčia. Kai del trąšų, tai tikriausia galima būtų sužinoti, ko žemei trūksta, padarius atatinkamus bandymus. Vis del to nieko nekenktų davus javams kokia 3 maišus superfosfato, arba 4 maišus tomamilčių ir kokia 2—3 maišus kalio druskos į ha. Jei užauga gerai lubinas, tai turi gerai derėti ir rugiai. Jei po gerų lubinų rugiai vis delto gerai nedera, tai dirvoje matyti trūksta fosforo rūkšties ir kalio trąšos. Galite dar taip daryti. Sėjant lubiną duokite jiems kokia 4—5 maišus kainito ir 4 maišus tomamilčių. Lubiną aparus, galima stačiai sėti javus ir trąšų jau berti nereikia.

Paklausimas. 1) Kokios trąšos geriausia tiktų avižoms? Gyvulių mėšlu dirva netręšta.

2) Ar tinka pašarui žieminiai vikiai (peliažirniai), pasėti su žieminiais rugiais arba su vasarojumi? Su kokiais javais juos geriausia sėti?

Ažuoliškis.

Atsakymas. 1) Tamsta neparašei, po kokių augalų nori avižas sėti, kada dirva paskutinį kartą trešta ir apskritai kokia dirva, todel negalime pasakyti, kiek kurių trąšų berti. Apskritai, avižos geriausia apmoka azoto trąšas ir išdalies fosforo rūkšties.

2) Žieminius vikius paprastai sėja su rugiais. Pašarui jie, žinoma, tinka.

Paklausimas. Prašau patarti, kaip apginti arklį nuo utėlių.

Ūkininko Sūnus.

Atsakymas. Utėles geriausia galite išnaikinti *kreolino* miešimu. Paimkite vieną vandens kvortą ir 1 valgomą šaukštą išvalyto kreolino ir tuo miešimu ištrinkite arklio odą ant nakties ir pridenkite arklį dekiu arba paklode. Jei iš pirmo karto visos utėlės neišnyks, pakartokite dar kartą. Tada be abejo nepaliks nė vienos utėlės. Kreolino gali tegauti kiekviename vaistų sandelyje.

Paklausimas. 1) Nesuprantu, del kokios priežasties kiaulių viduriuose atsirado kirmėlių labai daug ir ilgos, kiaulių laibosiose žarnose įsikandę, kad net kirmėlės galva perėjus į taukus. Labai daug žalos pridarė, padvėsė vien del tos priežasties penkios kiaulės, didelės ir mažos. Penim daugiausia bulvėmis, grūdų mažai duodame. Ar tik nebus nuo penėjimo?

2) Mažus teliukus apipuolė utėlės ir nežinom, kokie vaistai gali padėti? Erdviai ir nešaltai stovi, girdomi garai ir šiaip ėsis teliukai.

3) Del ko karvės ilgai neatsiveda veršiuko ir pernešioja net 16 dienų? Karvės taip pat riebios ir gerai prižiūrimos

L. M—šius.

Atsakymas 1) Iš Tamstos laiško matyti, kad tai askaridos. Tačiau askaridės nors taip pavojingos ir nuo jų kiaulės neturėtų dvėsti. Gal dvėsimo visai kita priežastis. Bet kadangi kiaulių viduriuose gali būti labai įvairių kirmėlių, su kuriomis kova ne vienoda, tai nesiimame atsakinėti per laikraštį, nežinodami, kas tai per kirmėlės. Kreipkies Tamsta į artimiausią veterinorį. Nuo savęs galime Tamstą užtikrinti, kad kirmėlių atsirado kiaulių viduriuose ne nuo pašaro. Tos kirmėlės galėjo atsirasti tik del blogos priežiūros, jei kiaulės laksto po lauką ir ėda žmonių išmatas ir šiaip visokius nešvarumus.

2) Kaip naikinti utėles jau atsakyta viršuj. Tas pats naikinimo būdas tiks ir veršeliams.

3) Tas dalykas dar nėra visiškai ištirtas. Buliuką paprastai ilgiau nešioja, negu normaliai. Ilgiau vaisių nešioja ir rasinės karvės. Be to, blogai šeriamos

arba perdaug nupenėtos karvės taip pat ilgiau nešioja vaisių ir apskirtai silpnesnius atsiveda veršius.

Paklausimas. Ar galima galvijų mėšlas vežti laukan, jei jau tvartuose netelpa? Jei galima, tai prašau patarti, ar į dideles krūvas ar į mažas dėti?

Antanas.

Atsakymas. Jeigu mėšlas netelpa tvartuose, tai galima jį žiemą išvežti į lauką. Sukrauti geriausia į dideles krūvas, gerai sumindžioti ir, jei turima, apipilti durpžemiu. Tada mėšlas mažiausia nustoja maisto dalių. Mažose krūvelėse mėšlas daug nustoja azoto trąšos, kuris išgaruoja į orą amonijako pavidale.

Paklausimas. Prašau patarti, kokių trąšų geriausia duoti pievai, jei pieva nelabai šlapia? Pieva durpinė. Ir ar galima akėti paprastomis akėčiomis.

Antanas.

Atsakymas. Jei pievoje nesilaiko vanduo, kitaip sakant, jei ji visiškai sausa, tai galima duoti šių mineralinių trąšų: tomamilčių ir kainito po kokia 3—4 maišus į ha, arba vietoj kainito kalio druskos 3 maišus. Išsyk tačiau geriau būtų duoti vopnos, kad sunaikinus rūkštis ir apskritai žemę pataisius. Tačiau jeigu paviršium laikosi vanduo, tai pirma tokią pievą reikia nusausinti, nes kitaip jokios trąšos nieko nepadės.

Labai svarbu tokios pievos paviršių supurinti akėjimu. Akėti galima bet kokiomis akėčiomis, by tik jos gerai paviršių supurintų. Įžėlusią pievą paprastos akėčios vargiai ims. Be to, paprastos akėčios šokinės arkliui ant kulnų. Kad to neatsitiktų, reikia prie paprastų akėčių prikabinti kuris nors svoris. Tada jos nešokinės.

Paklausimas. Aš turiu nemažą ūkį ir neturiu reikalingiausio įrankio — drapako ir kaip matos šiais blogais metais negalėsiu jo nusipirkti. Ar negalima gauti išmokėjimui ir per kiek laiko? Aš girdėjau, kad gali gauti tie, kurie išsiskirstė į vienasėdžius. Mes jau prieš karą išsiskirstėme. Jei galima, tai prašau pranešti, kur ir kokiu antrašu kreiptis ir ar galėsiu šį pavasarį gauti?

V. B.

Atsakymas. Ūkio įrankių išmokėjimui gali gauti kiekvienas ūkininkas, kokiems 3—6 mėnesiams, o gal ir ilgesniam laikui, tai pareina nuo susitarimo. Valsčiuje turite paimti paliūdymą apie savo turto stovį ir su tuo popieriu kreiptis į atatinkamas firmas, kaip antai: Z. Nagrodzki, Wilno, Zawalna Nr. 11a. arba Wileński Spół. Syndykat Rolniczy, Zawalna Nr. 9.

Paklausimas. Kokios žolės sėjama į šviežiai nusausintą pievą ir kur jų galima gauti? *J. Lydis.*

Atsakymas. Tai pareina nuo to, kokia žemė. Kadangi Tamsta nepranešei, kokia žemė ir pieva, tai negalime duoti patarimo.

Paklausimas. Prašau man atsakyti į tokį klausimą. Kai apsiveršiuoja karvė, tai būna kietas tešmuo, kaip akmuo, net po pilvu būna guzai, vis tiek kad ir veršiukas žinda. Taip išbūna kelias savaites, o paskui praeina. Panašiai kartojasi kas metai. Taigi, norėčiau žinoti, ar kenkia tas karvei, ir kas daryti, kad tai nepasikartotų? *J. Ž—čius.*

Atsakymas. Tai yra tešmens uždegimas, kuris be abejo karvei kenkia. Panašiai atsitinka dažniausia su pieningomis karvėmis. Patariame Tamstai gydyti karvę šiais naminiais būdais. Pirmiausia, tokią karvę nereikia skubinties užtraukti. Antrą — mažiau duokite jai prieš veršiavimąsi sultingųjų pašarų. Be to, naudinga dar daryti tešmens masažas. Be šių būdų, tešmens uždegimą galima gydyti vaistais, bet tai pataikys tiktai veterinorius.

Paklausimas. Kaip geriau avižas duoti arkliams, sausas ar mirkytas, su siečka ar be siečkos, ar geriau duoti sumaltas ar čielas. *J. S.*

Atsakymas. Avižos yra maistingiausias pašaras arkliams. Sausos avižos be siečkos suteikia arkliui daug energijos ir jėgos. Nuo maltų avižų arklys labiau tunka.

Maišant į siečką avižų, priverčiama arklį daugiau suėsti iškemšamojo pašaro. Jauniems arkliams geriausia duoti sausų avižų, sumaišius su drėgna siečka. Gi senesniems arkliams, kurie turi silpnus dantis, geriau duoti maltas avižas, sumaišius su drėgna siečka.

Paklausimas. Mano telyčios atsirado daug karpų, daugiausia ant snukio ir kojų. Prašau patarti, kaip tas karpas pašalinti? *B.*

Atsakymas. Karpos būna arba po vieną, arba po keletą kartų ir kai kurios jų turi plonus kaklelius, o kitų kakleliai stori ir trumpi. Norint karpas pašalinti, reikia jas pirma apžiūrėti, kokius turi kaklelius. Jeigu kakleliai ploni, tai tokias karpas lengvai galima pašalinti perrišant siūlu, plonu šilku, arba dvilinku ašutu. Tam tikslui imame ploną stiprų siūlą, arba šilką, arba dvilinką ašutą, darome gale kilpą, užmaujame ant karpos kaklelio ir stipriai suveržiame ir surišame. Kas antrą dieną tą kilpą vis stipriau suveržiame ir už kelių dienų karpos nukris.

Jei karpos turi storus ir trumpus kaklelius, jei aprišti jų negalima, tuomet apkarpome jas švariomis dezinfikuotomis žirklelėmis ir žaizdeles prideginame lepisu. Be to, vietoj kirpimo, galima karpos kas 2—3 diena tepti stipria druskos arba sieros rūkštimi, nuo ko karpos taip pat išnyksta.

Paklausimas. Per žiemą surinkau nemažą medžio pelenų, kuriuos dabar noriu išbarstyti augalams kaipo trąšą. Taigi, prašau patarti, kam geriausia bus tuos pelenus suvartojus?

Mickus.

Atsakymas. Medžių pelenai daugiausia savyje turi kalio trąšos, todel jie galima vartoti ten, kur vartojama kalio druska ir kainitas.

Geriausia pelenai susinaudotų tada, jei juos vartotumet ne stačiai augalų trešimui, bet pirma sunaudotumet kompostui, o kompostas kitais metais tiks viskam, kam tik norėsit. Šiaip medžių pelenai labai gerai tinka pievoms, vis tiek kokios ten jos būtų. Žolė Po pelenų visuomet bus stambesnė.

Paklausimas. Kviečiams buvo tręšta zuperiu. Į kvietieną pernai išvežiau mėšlą ir apariau ir dabar noriu sodinti pašarinių runkelių. Taigi klausiu, kokių reiktų duoti mineralinių trąšų?

I. C.

Atsakymas. Prieš burokų sėjimą galite duoti kokią 300 kg. superfosfato į ha. Burokams sudygus, po pirmajam kaupimui galite išbarstyti kokia 75 kg. Chorzowo salietros „Nitrofos" į ha, ir kita tiek vėliau, kai burokai rėdeliuose jau bus praretinti. Antru kartu salietra barstyti geriausia aplink kiekvieną augalą skyrium. Tiesa, tai daugiau reikalaus darbo, bet mažiau išeis trąšos ir augalai geriau ją išnaudos.

Paklausimas. Girdėjau, kad yra tokia žolė liucerna, kurią šienauja keturis kartus į metus ir būk šienas labai geras. Prašau smulkiau aprašyti apie tą žolę.

Atsakymas. Taip, yra, bet pas mus jos niekas nesėja. Keturis kartus šienauja šiltesniuos kraštuos, o pas mus duos tik dvi piūtis. Plačiau parašysime skyrium.

Paklausimas. Aš mėgstu žvejoti ir kartais tinklą statau arba su meškeria gaudau, bet pasekmės esti blogos. Todel prašau patarti, kokį žuvys vandenį labiau mėgsta, ar stovintį ar tekantį ir ką jos noriau eda?

Varnas.

Atsakymas. Tai išeitų per ilgas pasakojimas, nes vienos žuvys vieną labiau mėgsta, o kitos kitą. Pagaliau, pasekmingas žuvavimas daug pareina nuo metų laiko, nuo oro ir daugelio kitų aplinkybių. Kuomet nesigaudo vienos žuvys, tai gaudosi kitos, arba — atvirkščiai. Gerai gaudo tas, kas moka apsieiti su gaudymo įrankiais ir kas žino gerai įvairių žuvų būdą ir papročius. Aprašyti čia visų žuvų budą ir papročius, per daug užimtų vietos ir didžiumai skaitytojų gal būtų neįdomu. Geriau pasiteirauk Tamsta pas gerą žuvininką, išmok gerai vartoti meškerę ir tada be abejo daug geriau seksis.

Paklausimas. Pereitais metais bulvėms buvo duota kalio druskos bet bulvių buvo mažiau ir virkščios anksčiau nudžiuvo, negu bulvių pasodintų tiktai ant gyvulių mėšlo. Kas tai galėp būti per priežastis? Juk visuose vadovėliuose sakoma, kad bulvės daug reikalauja kalio trąšos, o čia išėjo kaip tik atvirkščiai. Šiais metais aš bijausi duoti bulvėms kalio trąšus, kad vėl nesumažėtų bulvių derlius. Prašau atsakymo.

Atsakymas. Tikro atsakymo į Tamstos paklausimą negalima duoti, nes Tamsta nepranešei gana svarbų smulkmenų, būtent: kaip buvo žemė įdirbta, kaip bulvės sodinta, kaip trešta, po kokių augalų bulvės sodinta ir ar nebuvo kurių nors kenkėjų ar ligų, kurie galėjo bulvių auglių sumažinti. Bendrai imant, tai bulvės daugiausia reikalauja kalio trąšos, negu kurie kiti augalai. Vidutinis bulvių derlius +20 ctm. iš ha. išima 160 kg. kolio, tuo tarpu kaip pavyzdžiui 400 ctm. cukrinių runkelių 175 kg., o 18 ctm. rugių tiktai 60 kg. Trėšti bulves kalio trąšomis visuomet apsimoka. Galėjo pas Tamstą atsitikti vadinamosios *„minimumoteisės"* šlubavimas, iš tos priežasties, kad dirva buvo perdaug sust printa kalio trąšomis, tuo tarpu kaip azoto ar fosforo trąšos dirvoj buvo per maža ir tada tos trąšos nuėmė bulvių derlių. Geriausia būtų pas Tamstą padarius bandymus su dirbtinėmis trąšomis ir tik bus galima suprasti, kokia buvo to keisto reiškinio priežastis. Jei pats įtaisyti bandymų laukelių nemoki, tai kreipkies į Liet. Ūkio Draugiją (Vilnius, Didžioji 16-1), arba į savo apskričio agronomą.

Teisių patarimai.

Atsakymas Augustui Čepuliui. Jei keturių valakų ūkininkai nenori skirstyties į viensėdžius, o vieno valako nori, tai vis tiek sodžių išskirstys į viensėdžius, nes norinčių yra daugiau kaip 10%. Kai del valstybinio miško, kuris įsikišęs į jūsų sodžiaus žemę, tai tokie dalykai paprastai reguliuojami komasuojantis. Galimas daiktas, kad tą juostą priskirs prie jūsų sodžiaus. Čia reikės susitarti su miškų valdyba. Tamstos dabar galite paduoti formalų prašymą į „Urząd Ziemski", kad norite skirstyties į viensėdžius, o kiti dalykai vėliau patys paaiškės.

Atsakymas Puvociškiui. Pasienį valdžia turi teisę reikalauti iškirsti mišką. Iškirsti medžiai priklauso miško savininkui ir niekas neturi teisės jų pasisavinti. Atimti medžius „liesničius" gali tik tada, jei iškirstasis miškas buvo valdiškas.

Atsakymas J. Z—čiui. Kaip matyti iš Tamstos laiško, tai pirkimo aktas nebuvo sudarytas, o tiktai pardavimo sutartis. Tai prie žemės neduoda jokių teisių. Taip pat nėra jokios vilties atgauti sumą, jei ją gavo ir kita įpėdinė.

Atsakymas Marijai Aldonienei. Našlė po vyro mirties paprastai gauna 1/7 dalį jo turto. Tačiau, jei sodžiuje yra kitas paprotys, tai gali gauti ir ligi gyvos galvos. Gimusios prieš šliubą dukterys, jei vyro vardu neužrašytos, prie turto neturi jokios teisės. Jeigu gimusi po šliubui duktė numirė po tėvo mirties, galima taip pat reikalauti išlaikimo ligi gyvos galvos. Tamstos byla yra gana paini ir be advokato pagalbos negali būti pravesta.

Atsakymas Kriseliui. Į Tamstos paklausimą Švenčionių apskrities žemiečių komisaras atsakė, kad Misiūnų sodžius ligi šiolei liko neišskirstytas į viensėdžius tiktai del stokos matininkų. Taigi prisieis palaukti savo eilės.

Kad nesusitrukdytų atsakymai, prašome įvairius paklausimus rašyti atskiriuose popierio lapeliuose, skyrium nuo korespondencijų.

Redakcija.

Kainos Vilniuje.

(1929 m. IV.2 d.)

Javų, maisto produktų ir kitų dalykų.

Javai.

Rugiai	už 100 kg.	39—41 auks.
Kviečiai	„ „ „	48—49 „
Miežiai	„ „ „	36—39 „
Avižos	„ „ „	35—38 „
Grikiai	„ „ „	37—44 „
Žirniai	„ „ „	50—80 „
Bulvės	„ „ „	12—00 sk.

Produktai.

Kiauliena	už 1 kg.	2.80—3.20 sk.
Veršiena	„ „	2.00—2.50 „
Lašinių papr.	„ „	3.80—4.20 „
Riebalai (Šmalcas)		3.80—4.00 „
Sviestas nesūd.	„ „	5 80—7,40 „
„ sūdytas	„ „	4.50—5.60 „
Cukrus kąsn.	„ „	1.85—1.90 „
Cukrus sm.	„ „	1.58—1.60 „
Baltoji druska	„ „	32— .34 „
Javų kava	„ „	2.00—2.50 „
Grietinės 1 litr.		1.80—2.50 „
Kiaušinių dešimts		2.50—3.00 „
Žibalo 1 litr.		— 60 „
Muilo skalb. už 1 kg		1.50—2.40 „
Žvakės	„ „	1.70—2 80 „

Pinigų kursas

Doleris	8 auks. 86 sk.
10 rublių aukso	45.50 auks.
Červoncas (10 r.)	17.50 auks.
Žemės banko	100 auks.
lapai be kuponų	51.00 auks.

Kas skaito „Vilniaus Rytoją", tas viską žino, todel kiekvienas turi skaityti.

KORESPONDENCIJOS.

Vilniaus-Trakų apskr.

Pamerkys, Valkinykų vals. Uždarius mūsų mokyklą retorsijų metu, šiuosmet tuo pasinaudodamas Biekšių sodžiaus mokytojas (lenkų mokytojas) surašinėjo vaikus, kad leistų pas jį mokytis. Atsisakius leist, tėvus nubaudė po 10 auks. Tuo reikalu pasiųsta prašymas.

Ar gali vienas mokytojas mokint dvejų sodžių vaikus, kurių tik pas mus susirenka apie 70? Nėr kuo girtis bet visgi jaunimas pamažel šviečiasi. Atsilankius gerb. p. B. su paskaitoms įvyko susirinkimas, kuriame išrinkta nauja valdyba. Skyrius turi knygynėly apie 150 įvairaus turinio knygelių, kurias noriai visi skaito. Laikraščių pirma gaudavom vos kelis egz., o šiandien galim pasigirti, gaunam 21 „Viln. Rytojų" ir 41 „J. Draugo". Bet kaip visur, taip ir pas mus yra tokių, kurie visokiais būdais ardo tvarką.

Valiukas

Valkinykai, *Baisus žmonių tamsumas*. Valkinykų miestelio užkampėse gyvena keletas gudų, kurie prieš karą buvo „rusais" dabar virto „lenkais". Prie jų kaikada prisišlieja ir tamsūs lietuviai, kurie už stiklą degtinės ir silkės uodegą, pridaro visokių šunybių. Pavyzdžiui, Verbų sekmadienį grįžtant iš bažnyčios Čebatorių ūkininkui Motiejui Uždaviniui su sesele ir sena motyna, girtieji padaužos M. B. ir M. G. užpuolė važiuojančius, parvertė vežimą ir seną 79 metų Uždavinienę įstūmė giliai šaltan vandenin. Dabar jinai sunkiai serga. Štai ką daro degtinė ir mūsų tamsumas.

Jekėnai, Valkinykų vals. Liūdna žiūrėti, kaip mūsų žmoneliai skursta tamsumoje ir iš to tamsumo išlįsti negali. Juk toksai sodžius, kaip Jekėnai, kuriame yra apie 200 gyventojų, neturi nė savo mokyklos, ir net neganna nė vieno laikraščio. Tiesa, pernai p. Kauzos rūpesniu buvo įsteigtas šv. Kazim. draugijos skyrius, bet jis gyvavo tik 2 savaites. Dabar vėl šokame kulečkus ir girtaujame.

Baltaūsis.

Švenčionių apskr.

Juodalaukis. Daugeliškio vals. Sausio mėn. 7 d. šian sodžiun atsilankė iš Švenčionių Šv. Teresės draugijos „apaštalai" su „kinu". Įėjimas buvo po 20 sk., o bilietai spausdinti „biliet darmowy". Idomu, kad už pinigus parduodami „darmavi". Čia jau prieš tai buvo atsilankę su kinu Švenčionių „Ryto" ir Šv. Kazim. D-jos prelegentai. Tuomet visiems patiko, todel ir dabar susirinko visas sodžius, tikėdamiesi pamatyti daug įdomių ir naudingų dalykų, bet apsiriko. Aparatas visai neveikė. Visi pradėjo murmėti „Geriau būc ubagams davęs nors poterius būt sukalbėję". Bet paskui paaiškėjo kokiu tikslu važinėjo tie „apaštalai". Mat vienas jų Jonas Bukauskas buvo buvęs Švenčionių Lietuvių Gimnazijos V-tos klasės mokinys, kuris ir pradėjo susirinkusiems purvais drapstyti Švenčionių Lietuvių Gimnaziją ir buvusius savo draugus mokinius. Daug priplepėjo, bet nieks neklausė ir todel pagaliau liovėsi kalbėjęs, liepęs visiems skirstytis, o kartu pasižadėjo atvykti dar sykį. Visi spiaudydami, kad už savo pinigus nusipirko ko nesitikėjo — išsiskirstė.

Pasirodo, kad Juodalaukio jaunimas jau sugeba atskirti pelus nuo grūdų. Gerai būtų padarę, kad į savo sodžių būtų neįsileidę tokių svečių.

Papartys

Kukutėliai, Tverečiaus vals. Kukutėlių sodžius žengia visais atžvilgiais pirmyn. Čie privatinė „Ryto" mokykla gyvuoja nuo pat karo pabaigos, čia ir Šv. Kaz. Dr-jos skyrius ir Ūkio ratelis „Artojas" veikia. Šv. Kaz. Dr-jos skyrius turi nuosavą kinematografinį aparatą ir radijo priimtuvą iš 5 lempų.

Kukutėlių sodžiuje vasario 16 d. ir gi buvo gražiai paminėta nepriklausomybės šventė. Vakarą iš visų apylinkinių sodžių kaip jaunimas taip ir vyresnieji atėjo pasiklausyti „radios" ir po draug daylvauti šventėje. P. R. B. susirinkusiems, nors neilgoje prakalboje, paaiškino tos dienos šventės reikšmę; p. V. M. trumpais bruožais nupasakojo liet. spaudos draudimo laikmetį ir jo pasėkas tautiniame lietuvių gyvenime; p. A. J. paskaitė referatą apie kenksmingumą alkoholio žmogaus sveikatai. Užbaigus referatą jaunimas sudainavo tautos himną. Po to vieni pasiliko paklausyti radio o kiti, norintieji nuėjo pasižiūrėti „Kino", kur buvo rodoma Kristaus gyvenimas ir dar pora komedijų. Kino buvo rodoma veltui, tai ir čia prisirinko žiūrėtojų pilnitelis nemažas kambarys. Apie 10 — 11 v. v. visi pakilusiu ūpu išsiskirstė į savo namus. Be to š. mėn. 4 buvo sušauktas visuotinis, Šv. Kaz. Dr-jos skyriaus narių susirinkimas.

Naujai išrinkta valdyba pasižadėjo kiek galėdama vykdyti į gyvenimą visuot. narių susirinkimo nutarimus. Tik visas sunkumas, tai skola, kurią prisėjo užtraukti perkant radio priimtuvą. Bet yra vilties, kad jaunimo darbštumas ir ją nugalės.

Tad į darbą jaunime!

Vėverselis.

Daugeliškis, Ačiū vietinio vargoninko rūpesniui, šių metų sausio 20 d. įvyko mūsų miestelio Šv. Kaz. Draugijos steigiamasis susirinkimas. Skyriun prisirašė susyk 50 narių, o dabar jau turime 70. Taip pat turime ir knygynėlį iš 170 knygų. 90 gavome iš Centro, 60 paaukojo klebonas kun. J. Kuzminskas ir vietos vargoninkas 20, už ką abiem aukotojam nariai reiškia didžiausio dėkingumo.

Vaidilutis.

Antalgė, Rimšės vals. Sukrutome ir mes šviestis. Ačiū mok. Gaideliui, vasario 10 d. turėjome steigiamąjį Šv. Kaz miero Draugijos skyriaus susirinkimą, kuriame išsirinkome ir valdybą. Narių įsirašė apie 30 asmenų. Bendrai, paskutiniu laiku pradeda krutėti ir antalgiškiai, kurie dabar gauna 3 egz. „Vilniaus Rytojaus" ir 1 egz. „Jaunimo Draugo". Aišku, kad tai mažokai, bet užtat žadame įsirašyti daugiau.

P.

Petravas, Daugeliškio vals. Mūsų sodžiaus gyventojai, kaip sakoma, „kur moja ten ir joja". Tiesa, gauname 3 egz. „Vilniaus Rytojaus" ir vienas kitas kartais paskaito, bet tautinio susipratimo nesimato. Sodžiuje kelinti metai kaip įkurta lenkiška mokykla, kurią lanko sodžiaus vaikai; bet tiek daug pramoko, kad iki šiol dar negali savo pavardės pasirašyti, o tamsuoliai tėvai džiaugiasi, kad jų vaikai moka kulečkų ir lenkiškų dainų.

Bet už tat kerštas ir pavydas pas mus žydi, ypač daug daro vieni kitiems skriaudų skirstydamiesi viensėdžiais. Taip pav. norėdami atkeršyti vienam susipratusiam ūkininkui, pasistengė jam duoti žemės vieno raisto. Žinoma, jis nesutiko. Atvažiavus 1.22 d. iš Švenčionių komisijai, kuriai ir pasiskundė nuskriaustas ūkininkas. Bet kitiems ėmus jį skųsti, komisija liepė tą senelį 87 m. išmesti už durų. Tuomet įnirtę kaimynai puolėsi su kumščiais, bet užsistojo už tėvą dukteriai, komisijos inžinierius suriko: „pošol von, niemaš prava". Tuo kart sodžiaus bernai ėmė girtis rėkaudami: „ja polak", „ja služui wojsku". Kiti ėmė skųsti tą ūkininką, kad jo sūnus Lietuvoje, kad jis lietuvis.

Kilus tokiam balaganui komisija juokdamasi išvažiavo, o mūsų tamsuoliai, išsižadėję savo vardo, pasiliko it musę kandę.

Pavasaris.

Gardino apskr.

Šklėriai, Marcinkonių vals. Mūsų dideliame sodžiuje, kuriame yra apie 60 ūkininkų, jau antri metai veikia įsteigtas Šv. Kazimiero D-jos skyrius, kuris šių metų kovo m. 10 dieną, turėjo metinį narių susirinkimą. Susirinkime p. P. Večkis skaitė paskaitą apie mokslo naudingumą. Po to ėjo valdybos rinkimai. Skyrius turi taip pat knygynėlį, ir jaunimas noriai naudojasi knygomis. Iki šiol surengta 3 vieši vakarai, kuriais daugiausiai rūpinosi M. Kvaraciejus ir K. Svirnelis. Be abejo, yra dar ir tokių, kurie šiausiasi, bet jų nieks nepaiso.

Laikraščių gauname: „Vilniaus Rytojaus" 20 egz. (kaip tokiame dideliame sodžiuje, tai mažoka, Red.) ir „Jaunimo Draugo" 12 egz..

K. Svajotojas.

Breslavės apskr.

Zabarnykai, Apsos valsč. Vienintelis šitame valsčiuje sodžius — Zabarnykai. kuris atkakliai laikosi lietuvybės ir podraug rūpinasi, kad vaikai ir jaunimas būtų mokinami savo gimtosios kalbos. Prieš šitą gražų nusistatymą mūsų kaimynai — lenkai visokiomis priemonėmis varo didelę nutautinimo akciją. Butent, kas metai labai vėlai (apie Kalėdas) užtvirtina „Ryto" mokytoją; mokslo metu iš kaimyninio sodžiaus lenkų mokytojas—duoda Zabarnykų piliečiams įsakymus, kad savo vaikus leistų į jo mokyklą; gi kaip tėvai griežtai atsisako savo vaikus leisti į lenkišką mokyklą, tuomet nuo inspektoriaus ateina didelės pabaudos mokėti ir sėdėti kalėjime.

Taip padarė ir šiais metais. „Ryto" mokytoją užtvirtino apie Kalėdas, o už neleidimą vaikų į lenkų mokyklą, tėvams reikėjo užmokėti pabaudos ir pasėdėti kalejime.

Piniginę pabaudą sumokėjo šie asmenys:

1.	Krivelis Zigmas. .	18 zl.
2.	Krivelis Kazys . .	5 „
3.	Gaidamavičius Sil.	12 „
4)	Viršuta Jonas . .	14 „
5)	Undrulis Kazys. .	24 „
6)	Gasparavičius Vinc.	10 „
7)	Krivelis Motiejus.	10 „
8)	Stacevičius Vincas	14 „
	Viso . .	117 „

Sėdėjo kalėjime:
Gaidamavičius Mykolas, Obolevičienė Juzė ir Gaidamavičius Vincas.

Šemet turime užtvirtintą sąžiningą mokytoją St. Mališkaitę, kuri uoliai rūpinasi vaikučių ir jaunimo švietimu.

K. K.

Trumpos žinios.

— Žinomo šiaurės tirinėtojo Amundseno sūnėnas ragina ieškoti žuvusio jo dėdės; jis vis dar tikisi, kad Amundsenas yra gyvas ir laukia pagalbos.

— Visa Prancūzija paminėjo Fošą pamaldomis bažnyčiose; visose pasaulio šalyse buvo surengtos ir gi pamaldos ir iškilmės.

— Latvių spauda nusiskundžia, kad SSSR nenorinti pildyti prižadėjimų, duotų Latvijai per paskutinę su ja prekybos sutartį.

— Ženevoje po Velykų pradėsianti veikti paruošiamoji nusiginklavimo komisija; tos komisijos darbuose dalyvaus ir SSSR. atstovai Litvinovas ir Lunačarskis,

— Prancūzų parlamentas patvirtino finansų ministerio pasiūlymą paskirti Fošo našlei 100 tūkstančių frankų pensijos; šiucs pinigus ji gausianti viršaus ir bus jai mokami, kol vaikai baigs mokslus.

— Kovo mėn. pabaigoje iš Vokietijos išlėkė cepelinas; jis aplankė tarp kitų kraštų Italiją ir Palestiną; cepelinas laimingai grįžo niekur netūpęs ir išsilaikęs ore 81 valandą.

— Persijoje sukilo kurdai; jie priešinasi naujovybėms, kurias nori valdžia įvesti jų krašte; tikrai reformos negali prigyti muzulmonų kraštuose.

— Seniau Rusijos žibalo draugijos konkuravo su anglais, todel ir žibalo kainos buvo žemos. Dabar rusai su anglais susitarė ir žibalo kainos Anglijoje žymiai pakilo.

Nepriklausomoj Lietuvoj.

Lietuvos diplomatas apdovanotas Latvijos ordenais.

Buvęs iki šiol Lietuvos atstovybės Rygoje sekretorius dr. K. Graužinis, kuris dabar paskirtas asmenišku Lietuvos respublikos prezidento sekretorium, prieš išvažiuosiant iš Rygos buvo apdovanotas Latvijos „3 žvaigždžių" ordenu.

Paskaita apie Lietuvą Karaliaučiuje.

Karaliaučiaus universitete įvyko prof. Jungferio paskaita tema: *„Kurių dvasios vertybių teikia mums lietuvių liaudis"*. Profesorius pats ilgus metus yra išbuvęs Lietuvoje ir gerai pažino mūsų liaudies gyvenimą, jos sielos troškimus. Jis labai aukštai įvertino liaudies reikšmę; pasak jo, mūsų laudis — pasakų, dainų, mįslių, priežodžių neišsemamas šaltinis; tuo šaltiniu pasinaudojo ne vienas poetas ir sukūrė ne vieną brangenybę, kuria gerisi kultūringas pasaulis.

Komitetas spaudos atgavimui paminėti

Specialiu atsišaukimu kreipiasi į visuomenę prašydamas kuo plačiausiai minėti spaudos atgavimo 25 m. sukaktuvių tęsenę gegužės mėn. 7 d. Komitetas atsišaukime nurodo kuriuo būdu galime geriausiai tas sukaktuves paminėti:

1) Ruošdami viešas paskaitas, prakalbas, koncertus, vaidinimus, eisenas ir visa, kas gali nušviesti spaudos draudimo gadynę; 3) Pagerbdami žuvusius, kovoje dėl spaudos atgavimo ir mirusius spaudos gadynės visuomenės darbo žmones; 3) Paskaitose ir kitokiais būdais minėdami įžymesnius spaudos draudimo gadynės šviesos, tautiško susipratimo skleidėjus, knygnešius, slaptųjų mokyklų mokytojus („daraktorius") ir t. t.; pirmoje eilėje turime paminėti ir pagerbti savo apylinkės knygnešius ir kitus anos gadynės kovotojus, o kadangi ne vienas jų dabar kenčia didelį skurdą, tai šia proga ir sušelpdami labiausiai pašalpos reikalingus; 4) Viešose vietose (mokykl., įvairių kultūr. sueigų namuose ir t. t.) įtaisydami lentas su mirusiųjų savo apylinkės spaudos draudimo gadynės kovotojų už mūsų tautiškus reikalus sąrašu; 5) Steigdami toms sukaktuvėms paminėti kultūros paminklus: mokyklas, skaityklas, bibliotekas, neturtingiems savo apylinkės mokiniams stipendijas ir t. t. ir visa tai pavadindami mirusiųjų savo apylinkės ar bendrai Lietuvos knygnešių, žmonių švietėjų ir t. t. vardais; Rengdami įvairias spaudos parodas ypač iš savo apylinkėje surinktų senų spaudos dalykų; 8) Minėdami ir pagerbdami šią dieną visais kitais tinkamais būdais.

Socialistų ir federantų suėmimai Lietuvoje.

Lenkų spauda, pasiremdama Vokiečių biūro Volffo pranešimu, rašo, kad pereitą antradienį Kauno kriminalinė policija padariusi skaitlingų areštų socialdemokratų ir darbofederantų tarpe. Su šiuo pranešimu, kriminalinė policija susekusi nelegalų socialdemokratų susirinkimą, kuriame dalyvavęs slaptas plečkaitininkų kurieras su labai svarbiomis žiniomis, kurias turėjęs įteikti socialdemokratų vadams. Darant kratą „Socialdemokrato" redakcijos bute, rasta daugybė egzempliorių „Pirmyn". Esą suimti: Kairys, Galinis ir Bielinis.

Kartu pranešama, kad padaryta krata Darbo federacijos bute, sukonfiskuota susivažiavimo rezoliucija ir suimta keletas asmenų.

Pralotas Alšauskas areštuotas.

Lietuvos spauda praneša, kad Kauno apygardos teismo tardytojo nutarimu pralotas Alšauskas traukiamas teismo atsakomybėn; iki teismo jam paskirtas areštas ir pralotas kovo 25 d. yra areštuotas. Jam keliama kriminalinė byla.

VIETOS KRONIKA.

Lietuviška šiltinė.

Prieš Velykas Švenčionių apskrity susirgo keletas asmenų šiltine. Tuo pasinaudoję lenkų laikraščiai jau pranešė, kad ši liga atnešta iš lietuvių pusės. Dabar stropiai ieškomi kaltininkai.

„Vytis“ — lenkiškas laikraštis.

„Lietuvos Aidas“ minėdamas savotišką Vilniuje leidžiamo laikraščio „Vyties“ „lietuviškumą,“ aiškiai pabrėžia, kad tai yra lenkiškas lietuvių kalba laikraštis.

Svetimtaučių surašinėjimas.

Miesto storasta šiomis dienomis išleido šio turinio parėdymą: „Šiuomi pranešu, kad einat vidaus reikalų ministerio parėdymo 1928 m. gruodžio 10 d. 39,40,41 ir 42 ais §§ (Dz. Ust. R. P. z. v. 1929 Nr. 5 poz. 49) šių metų IV-2 d. Miesto Storastos buveinėje prasidės svetimtaučių surašinėjimas, t. y. turinčių svetimų valstybių pasus, buvimo lapus (karty pobytu) ir azyliaus lapus.

Virš minėti asmens turi ateiti Miesto Storastijon nurodytu laiku, kuris bus praneštas skelbimų plane, apie registraciją. Tie skelbimai išlipyti Vilniaus miesto gatvėse bei nuovadose ir Valstybinės policijos sargybose.

Tam dalykui registracijos lapai galima gauti dovanai, po vieną asmeniui, Miesto Starostijoj bei visose nuovadose ir policijos sargybose.

Asmens, kurie neįsiregistruos skelbimuose nurodytu laiku, remiantis pono Prezidento parėdymu apie svetimtaučius 1926 m. VIII. 13 d. 17 ir 18 straipsniais bus patraukti administratyviai baudžiamon atsakomybėn ir bus nubausti iki 3,000 a. arba 6 savaičių areštu, arba abiem bausmėm imtinai; kartu gali būti jiems pritaikyta, einant minėto parėdymo 10-uoju str., priverstinas išsiuntimas iš Respublikos ribų“.

Liūdnos Velykos.

Šių metų Velykos buvo liūdnos ne vien del šalčio, bet ir del skurdo. Seniau prieš Velykas krautuvėse nuo ryto iki vakaro buvo pilna žmonių, šiemet gi priešingai tuščia, jokio judėjimo, jokios beveik apyvartos. Ir kiekvienas krautuvininkas paklaustas, kaip sekėsi prekiauti prieš šventes atsako: netik judėjimas nepadidėjo, bet dar sumažėjo, o jeigu ir pirkdavosi šį tą gyventojai, tai bargan (oficijaliai vadinasi: „na kredyt“ arba „na raty“). Iš to jau aišku, kad gyventojai skursdami negalėjo ir žmoniškų švenčių sutaisyti ir todel šių metų Velykos buvo liūdnos ir skurdžios.

Pradeda praregėti.

Jau mes šioje vietoje nekartą rašėme, kad Vilniuje del viešpataujančio skurdo, ekonominė gyventojų padėtis diena dienon smunka. Dabar pradeda apie tai rašyti ir pati lenkų spauda, kuri per 10 metų nesiliovė gyrus s apie tariamosios gerovės klestėjimą. Pav., pereitą antradienį „Express Wil“ įsidėjo aliarmuojantį straipsnį apie katastrofingą ekonominę miesto padėtį. Laikraštis suminėjęs visą eilę fantastinių magistrato projektų, kurie, jeigu būtų įvykinti, dar labiau suelgetintų miestą, rašo, kad šiuo laiku mieste esą uždaryta, atviriau kalbant subankrutavusių, apie 300 krautuvių, ant kurių durų tik parašai kabo „do wynajęcia“ (išnuomoti). Jeigu prie to dar pridėti kito laikraščio („Słowo“) žinutę, kad provincijoje galima užtikti miškuose moterėles su piautuvais beieškančias po sniegu maistui sau ir gyvuliams *samanų*, kad raguočiai del pašaro ir kraiko stokos nustojo nagų ir keliami už ragų ir uogegos,—tai žinoma, tik patvirtina mūsų rašymą, kad ekonominė netik miesto, bet ir viso Vilniaus krašto būklė darosi tiesiog katostrofinga ir jokios vilties nėra, kad kada nors pagerėtų.

500 namų reikalauja remonto.

Šiomis dienomis paaiškėjo, kad iki šiol miesto atstatymo komitetas yra gavęs virš 500 prašymų suteikti pašalpos namams remontuoti, bet kadangi kasa tuščia, tai apie pašalpas ir kalbos būti negali. Namai apleisti stovės ir toliau.

Darbo valandos valdžios įstaigose.

Nuo šio mėn. 1 dienos visose valdžios įstaigose darbas prasidėda 8 val. rytą ir baigiasi 3 val. po pietų.

Nuo balandžio 1 d. policijos pareigos mažėja.

Ligi šiol policija rinkdavo mokesčius, pabaudas, įteikdavo visokios rūšies raštus, ruošdavo sąrašus, *rinkdavo žinias apie piliečių turtą, ištikimybę* ir tt. Dabar šios pareigos iš policijos atimtos ir atiduotos kitiems administracijos organams, pirmon galvon *valsčiams*. Policijai paliekama tik daboti ir palaikyti visuotinį saugumą ir tvarką.

Vel žiema.

Pereitą ketvirtadienį gerokai prisnigo ir temperatūra buvo žemiau 0. Kaikurie vežikai miestan buvo išvažiavę rogėmis. Matyt, kad žema nenori lengvai pasiduoti, nors meteriologijos stotis pranašauja, kad artimiausiomis dienomis oras atšilsiąs.

Kas dedasi sodžiuose?

„Dz. Wil.“ Nr. 77 rašo: „Iš provincijos gaunama aliarmuojančių žinių apie ūkio padėtį įvairiuose miestuose ir miesteliuose. Dešimtis, šimtai krautuvių likviduoja savo reikalus, nes negali pakelti mokesčių naštos. Centralė valdžia, matyt nedaug kreipia domės į Vilniaus krašto ūkio stovį, o vietinė komunalė valdžia visiškai nesiskaito su gyventojų mokesčių mokėjimo galimumu. Taip pav. Braslavės apskr. nukentėjusiems nuo nederliaus, valsčių sekvestratoriai be jokios atodairos renka mokesčius, parduodami paskutinius daiktus“.

Komentoriai nereikalingi.

Nelaimė su sviestu.

Prieš pora savaičių Londono policija sulaikė apie 2000 statinaičių sviesto, atvežto iš Lenkijos. Ištyrus šį sviestą, pasirodė, kad jis yra falsifikuotas: jame rasta didelė augalinių riebalų priemaiša. Anglų firma, atgabenusi tą sviestą, turės arti milijono auksinų nuostolio. Kilo nemažas skandalas: atgabentą sviestą grąžina atgal; sviesto kainos pas mumis žymiai nukrito tokiu metu, kuomet jos laikosi aukštos. Valdžia yra pasiryžusi įvesti griežtesnę priežiūrą ir ruošia atatinkamą įstatymą. Prekyboje su vakarais svarbu įgyti — geras vardas. Ten negiliuoja priežodis: neapgausi—neparduosi.

Lygiagretės.

Prieš didįjį karą butų stokos miestuose nebuvo. Po karo virto kitaip: iškilo aštrus butų krizis. Taip buvo Kaune, taip buvo ir Vilniuje. Bet po karo Kaune prasidėjo gyva namų statyba ir butų stokos aštrumas pamažu pradėjo atbukti; jau dabar vienur kitur at iranda ir *tuščių butų*. Pas mus Vilniuje ir gi atsiranda jau tuščių butų; prieš 7–8 m. Vilniuje, norint gauti butą, reikėjo vesti derybas ne su namų savininkais, bet su buto nuomininkais ir ne kartą duoti jiems gana žymias pinigų sumas, kol užleis butą; dabar apie tai jau visai negirdėti. Tai kodel gi dabar tušti butai yra? Juk statyba Vilniuje nuo karo visai beveik apmirusi ir todel šiuo keliu butų skaičius nepadidėjo. Reikia daryti kitokia išvada: Vilniaus gyventojai iš Vilniaus... bėga.

Laiškai Redakcijai.

I.

Nuolankiai prašau Gerbiamąją Redakciją patalpinti „V. R.“ šiuos mano pasiteisinimo žodžius:

Š. m. sausio mėn. 2 dieną Švenčionių „Ryto“ Draugijos susirinkime ir kovo 21 dieną „Ryto“ delegatų susirinkime mano antrašu p. Gudelis man prikišo, kad aš mokytojaudama Kretonyse, nepriėmiau mokyklon kaikurių vaikų ir del šios priežasties Kretonys neteko lietuviškos mokyklos.

Apie vaikų nepriėmimą mokyklon galiu štai ką pasakyti. Tiesa, mokyklon buvo atvykusios dvi moterys iš Pašaminės klaustis, ar galės jų vaikai lankytis man pavestoni mokyklon; bet podraug pasisakė, kad tuo tarpu vaikai gano ir tik ganymui pasibaigus galėsią ateiti į mokyklon. Tuo pat metu pašaminiečiai rūpinosi išgauti koncesiją lietuviškai mokyklai Pašaminėje, ir netrukus gavo.

Su didžia pagarba

Elena Steckaitė.

Švenčionėliai, 1929-III-25 d.

II.

G. R.

Prašau patalpinti Tamstų laikraštyje šiuos mano žodžius:

Neįsigilinęs į d-ro Alseikos varomą politiką, pasirašiau po „Protestu“, — bet dabar, supratęs jos žalingumą lietuvių tautai, s a v o p a r a š ą a t š a u k i u.

Su pagarba

A. Valiulis.

Vilnius, 1929-IV-3 d.

Redakcijos atsakymai.

I. L-čiui. Be reikalo Tamsta rūstaujį už mūsų Tamstos užgavimą. Atsakėme tik Tamstos klausiman, o jeigu Tamsta vieton „Lietuvių Tautos“, parašei „Lietuvių Mokslo Draugijos“, tai ne mūsų kaltė. Todel dar kartą pabrėžiame, kad čia rūstavimas ir grasinimas nieko nepagelbės.

A. Butrimui. Redakcija negali davinėti jokių liūdymų su antspaudomis apie paliuosavimą nuo kariško mokesnio. Tuo klausimu kreipkis Tamsta į P. K. U. Wilno—Powiat“, kur Tamstai duos paaiškinimų.

M. Keleiviui. Širdingai Tamstai ačiū, bet šiuo žygiu korespondencijos iš Gribėnų negalime sunaudoti, bet ateityje kas bus įsų apylinkėje įdomaus, prašome parašyti.

Neteisybių Nuoskaudai. Korespondencija netilps, nes joje nieko nėra įdomaus ir nieko naujo.

Varnui. Tuo reikalu kreipkitės į „Ryto“ draugiją. *Vilnius Literacki 11* ir apie viską praneškite.

J. Žiogui. Paklauskite laišku Labdarybės draugijos pirmininko.

Aukos.

Vilniaus lietuvių našlaičiams.

Ona Markiaušinė 5 dol., Agota Dzenkauskienė 5 dol., A. Vitkauskas 1 dol., Ona Iarušauskiene 1 dol., Ona Kandratiene 1 dol., J. Lieponis 1 dol., K. Zakas 1 dol., J. Surkus 1 dol., Belickas 2 dol., J. Palukaitis 1 dol., J. Biziunas 1 dol., kun. Masevičius 1 dol., kun. Valaitis 1 dol., I. Degutis 1 dol., Ona Žukauskienė 1 dol., Jačiuniene 1 dol., J. Antanaitis 1 dol., M. Davarskiaužienė 1 dol., V Ramanauskas 1 dol., M. Pangonis 1 dol., K. Šitkauskas 1 dol., P. Gustaitis 1 dol. Viso 33 ir pelnas iš vakaro 60 dol., *Viso labo 93 dol* *).

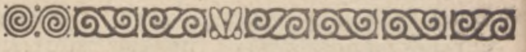
Lietuvių spaudos palaikimui.

50 prenumeratorių po 1 dol. 50 dol. 15 dol. už atsiųstus „Vilniaus Rytojaus“ egzempliorius platinimui ir aukavo lietuvių spaudos reikalams: P. Gustaitis 5 dol. J. Straukus 1 dol., J. Grigas 1 dol. *Visolabo 71 dol. 70 centų.*

Dr. J. Basanavičiaus paminklui.

Mančigirio sod. Ir. Miliauskaitė 2 auks., J. Šcesnulevičius 50 sk., J. Šcesnulevičius. 50 sk., R. Šcesnulevičiūtė 50 sk., M. Šcesnulevičiūtė 50 sk., P. Leikauskas 50 sk., E. Leikauskas 70 sk., L. Šcesnulevičiūtė 30 sk., P. Šcesnulevičius 40 sk., J. Šcesnulevičiūtė 20 sk., B. Valentukevičiūtė 15 sk., V. Valentukevičius 15 sk., V Valentulevičius 20 sk., A. Šcesnulevičius 40 sk., V. Seliuta 1 auks, M. Miškinis 50 sk., K. Leikauskas 50 sk., Š. Laipienis 50 sk., P. Urbanavičius 50 sk., *Viso labo 10 auks.*

*) Aukos gautos ir įteiktos Labdarybės draugijai. Red.

Visuotinis Lietuvių Mokslo Draugijos susirinkimas įvyks V. D. Gimnazijos bute (Filipska 3), balandžio mėn. 7 d., 4 v. p. p.

Dienotvarkė:

1) Prezidijumo rinkimas.
2) Naujų narių priėmimas.
3) Prof. M. Biržiškos referatas:
Iš kalbotyros srities (X šeimos istorija).
4) Prof. V. Biržiskos referatas:
Iš bibliografijos istorijos.
5) p. V. Kairiūkščio referatas (su šviesos paveikslais):
Pirminio žmogaus dailė ir jos reikšmė dailės istorijoje.
6) Kun. d-ro J. Stankevičiaus referatas:
Numizmatika ir jos reikšmė lietuvių senovei pažinti.
7) Valdybos pranešimas.
8) Revizijos Komisijos pranešimas.
9) Valdybos ir Revizijos Komisijos rinkimai.
10) Sumanymai.

P a s t a b o s I. Jei dienotvarkė nebūtų išbaigta balandžio mėn. 7 d., tai ji bus tęsiama balandžio 8 d., 7 val. v.

II. Kas naujai norėtų įstoti nariais, turi pareikšti apie tai raštu Valdybai iki balandžio m., 6 dien.

III. Nario mokesnis galima bus užsimokėti įeinant susirinkiman.

Valdyba.

Visuotinis Lietuvių Mokytojų Sąjungos narių

susivažiavimas

šaukiamas š. m. balandžio 6 d. 9 val. rytą Vilniuje Vytauto Didžiojo Gimnazijos salėje (Filipska 3).

Dienotvarkė:

1. Prezidiumo sudarymas;
2. Referatai:
   a) mok. A. Beinoriaus: *„Kaikurie mūsų netaktingumai“*,
   b) mok. Matjošaičio: *„Pagrindiniai mokymo laipsniai“*,
   c) P. Karazijos: *„Lietuvių mokytojų profesinis judėjimas Lietuvoj“*,
   d) mok. P. Tamulevičiūtės: *„Vaiko paišymo kūryba“*
3. Pranešimai iš vietų;
4. Ekskursijos klausimas;
5. Laisvi sumanymai;
6. Rezoliucijų priėmimas.

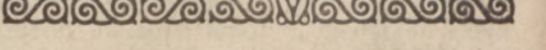
Valdyba.

Lietuvaičių šv. Zitos Draugijos narių susirinkimas.

Kadangi Liet. šv. Zitos Draugijos visuotinis narių susirinkimas neįvyko del tam tikrų priežasčių kovo 24 d., šiuo kviečiamas antras susirinkimas balandžio 7 dieną šv. Mikalojaus salėje 7. v. vakara su šia dienotvarke...

1. Susirinkimo atidarymas ir prezidijumo sudarymas.
2. Naujų narių priėmimas.
3. Valdybos pranešimas apie draugijos veikimą.
4. Kasos apyskaita,
5. Revizijos Komisijos pranešimas,
6. Narių pastabos del pranešimų,
7. Valdybos ir revizijos komisijos rinkimai ir
8. Sumanymai.

Valdyba.

Leidėjas ir Atsak. Redaktorius Julius Navikas. **„RUCH“ Spaustuvė, Totorių g. 6.**